

“GÖRÜNMEYEN GERÇELİK” :

Eşcinsel ve Biseksüel
Erkek Seks İşçileri –
Bir Ön Çalışma

“GÖRÜNMEYEN GERÇEKLİK”:
Eşcinsel ve Biseksüel Erkek Seks İşçileri –
Bir Ön Çalışma

“GÖRÜNMEYEN GERÇEKLIK”:

Eşcinsel ve Biseksüel Erkek Seks İşçileri – Bir Ön Çalışma

Bu rapor, bir Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği yayınıdır. Bu yayının telif hakları, Kırmızı Şemsiye’ye aittir ve Kırmızı Şemsiye’den izin alınmadan çoğaltılamaz. Bu yayın içerisinde yer alan bilgilerin bir kısmı veya tamamı, bu yayın referans gösterilerek alıntılanabilir.

Yazan / Yayına Hazırlayan: Kemal Ördek

Tasarım & Mizanpaj: Gülçin Arda

Baskı: Ayrıntı Basımevi info@ayrintibasimevi.com.tr
0312.395.5590 - 91 www.ayrintibasimevi.com.tr

Ön Çalışma: Yiğit Aydın, Ferhat Yıldız, Kemal Ördek

Anketörler: Deniz Arık, Şükrü Kaplan, Ferhat Yıldız, Kemal Ördek

İstatistiksel Analiz: İlker Güzelcik

Bu rapor, Planet Romeo Vakfı’nın Kırmızı Şemsiye’ye sunmuş olduğu finansal destek ile yürütülmüş olan “*Görünmeyen Gerçeklik: Eşcinsel ve Biseksüel Erkekler Haklarını Talep Ediyorlar*” başlıklı proje kapsamında yürütülen niceliksel ve niteliksel araştırmanın sonuçlarını içermektedir. Planet Romeo Vakfı’na, Kırmızı Şemsiye’ye sunmuş olduğu destekten ötürü teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Raporda yer alan bilgi ve ifadeler, hiçbir surette Planet Romeo Vakfı’nın görüşlerini yansıtmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	6
GİRİŞ YERİNE: “Çok Bilinmeyenli Kocaman Bir Dünya”	9
METODOLOJİ.....	15
DEMOGRAFİK BİLGİLER.....	19
TOPLUMSAL TUTUMLAR.....	33
AYRIMCILIK.....	44
ŞİDDET.....	57
SAĞLIK.....	67
TALEPLER.....	78
SON SÖZ YERİNE: “Biz de Varız!”	81

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, bugüne dek sorunlarına değinilmeyen bir toplumsal grubu anlamayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Bir görünmezlik perdesinin arkasında yaşayan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin gündelik hayatlarında karşılaştıkları sorunları, hak ihlalleri noktasındaki tecrübelerini ve taleplerini gündeme getirmeyi hedefleyen bu çalışma kolektif bir çalışmanın ürünüdür.

Bu raporun ortaya çıkmasına vesile olan süreç, Kırmızı Şemsiye'nin seks işçileri söz konusu olduğunda erkek seks işçilerinin sorunlarına odaklanılmadığı konusundaki tespiti üzerinden gelişmiştir. Bu tespit sonrasında, rapor ile ilgili araştırmanın tasarlanmasından uygulanmasına ve sonuçların değerlendirilmesine dek bütün süreç eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin sürekli ve aktif katılımı ve desteği ile yürütülmüştür.

Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin sorunlarını görünür kılmayı hedefleyen bu çalışmaya sunduğu maddi destekten dolayı Planet Romeo Vakfı'na teşekkürlerimizi sunmak istiyoruz. Sundukları maddi destek olmasaydı, ne alandaki seks işçilerine sürekli şekilde ulaşmamız mümkün olacaktı, ne de şu an elinizde tuttuğunuz raporun hazırlanması ve basımı gerçekleşebilecekti. Yürütmüş olduğumuz bu ön çalışmanın devamının getirilmesi noktasındaki teşviki dolayısı ile de Planet Romeo Vakfı'na ayrıca teşekkür etmek istiyoruz.

Önceden de belirtmiş olduğumuz gibi, elinizdeki bu rapor, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin kolektif bir çalışmasının ürünüdür. Bu çalışmanın ilk ayağı, anketlerin tasarlanması ve soruların oluşturulması süreciydi. Bu süreç içerisinde, cinsel kimlik ve seks işçiliği gibi iki önem-

li unsurun keşişme alanı üzerinden bir ön araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, seks işçisi eşcinsel ve biseksüel erkeklerle ön görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonrasında, eşcinsel erkek seks işçileri Yiğit Aydın ve Ferhat Yıldız ile anket tasarlama süreci gerçekleştirilmiştir. Ön alışma sürecindeki katkılarından ötürü her iki isme de teşekkür ediyoruz.

Bu çalışmayı ortaya çıkaran projenin bizim açımızdan en önemli kısmı, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine ulaşmamıza vesile olan anketlerin uygulanma aşamasıydı. Bu süreçte yer alan anketörler, konunun öz-neleri olan kişilerdi. Anket uygulama sürecinde etkin rol oynayan Deniz Arık, şükrü Kaplan ve Ferhat Yıldız'a sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. Onlar olmasaydı, alandaki eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine hızlı ve sürekli şekilde ulaşmamız mümkün olamayacaktı.

Anketlerin uygulanması sonrasında verilerin girişi ve istatistiksel analizini İlker Güzelcik gerçekleştirdi. Süreç boyunca anketlerin uygulanması noktasındaki teknik detaylarla ilgili sorularımızı cevaplayan, anketlerin tasarlanması sürecinde tavsiyelerde bulunan ve bu raporun yazımı aşamasında fikirlerine danıştığımız İlker Güzelcik'e sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

En büyük teşekkürü, bu çalışmada başından sonuna yer alan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine borçluyuz. Onların katkısı, çalışmayı cesaretlendirmesi, anketlerin uygulanması sürecindeki samimiyetleri, yüz yüze yapılan görüşmelerde çekinmeden aktardıkları tecrübeler elinizde tuttuğunuz raporun ortaya çıkmasını sağladı. Bu çalışmada yer alan bütün seks işçilerine katkılarından dolayı minnettarız.

Umuyoruz ki, Kırmızı şemsiye olarak, bir nebze de olsa, seks işçiliği ya-

pan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin sorunlarının ve bu sorunlar karşısındaki taleplerinin kamuoyuna sunulması noktasında bir katkımız olur.

Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği adına

Kemal Ördek
Dernek Başkanı

GİRİŞ YERİNE:

“Çok Bilinmeyenli Kocaman Bir Dünya”

Seks işçiliği Türkiye’de çeşitli sebeplerle, sadece trans ve trans olmayan kadın seks işçileri özelinde gündeme gelen bir konudur. Seks işçiliği, birçok platformda büyük çoğunlukla toplumsal cinsiyet temelli şiddet veya kadın bedenine yönelik şiddet ile kadın bedeninin istismarı argümanları üzerinden tartışılmalıdır. Halbuki, seks işçiliği birçok erkek için de bir geçim kaynağıdır. Birçok heteroseksüel, eşcinsel veya biseksüel erkek seks işçiliği yaparak hayatlarını idame ettirmektedir.¹ Cinsiyet kimliği noktasında değerlendirdiğimizde, birçok trans erkeğin de seks işçiliği yaptığını söyleyebiliriz. Tabii ki, hem farklı cinsel yönelimler hem de cinsiyet kimliklerine sahip erkeklerin seks endüstrisi içerisindeki varlıkları, deneyimleri, sorunları ve talepleri bir görünmezlik ile karşı karşıyadır.

Toplumsal algı veya bir başka deyişle, bugüne dek toplumsal düzeyde algı oluşturma veya yönetme konusunda etki sahibi sosyolojik kurumların yarattığı algı, seks işçiliğini kadınlar ile özdeşleştirmiştir. Sokağa çıkıp insanlara “*fuhuş*”² ile ilgili sorular sorsanız, cevap veren kişilerin hemen hemen hepsinin sorulan soruları kadınlar veya trans kadınlar üzerinden cevapladığına tanık olursunuz. Hakim algı erkekleri, “*fuhuş*” konusuyla ancak “*müşteri*” olmaları üzerinden irtibatlandırmaktadır. Tabii ki bu algı, “*erkeklik*” kavramını “*heteroseksüel*” kimlik üzerinden inşa etmekte ve

1 Heteroseksüel: Duygusal ve cinsel açılardan karşı cinse karşı yönelen kişiler için kullanılır.

Biseksüel: Hem kendi cinsine hem de karşı cinsel ve duygusal açılardan yönelen kişiler için kullanılır.

Eşcinsel: Kendi cinsine duygusal ve cinsel açılardan yönelen kişiler için kullanılır.

2 Kırmızı Şemsiye, “*fuhuş*” kavramından ziyade “seks işçiliği” kavramını kullanmayı tercih etmektedir. “*Fuhuş*” kelimesi, hem toplumca hem de devletçe kabul görmüş bir ifadeye tekabül ediyor olsa da, olumsuz anlam içerecek şekilde kullanılması dolayısıyla tarafımızca “seks işçiliği” ifadesi kullanılmaktadır.

dolayısıyla erkekleri kadınlardan hizmet alan kişiler olarak tanımaktadır.

Devlet, “*kayıtlı*”³ veya “*kayıtsız*” “*fuhuş*” alanını tanımlarken sadece “*pembe kimlik sahibi*”⁴ kadınları düşünmüştür. Genelevler, pembe kimlik sahibi kadınların çalışması için düzenlenmiş, “*kayıtsız*” alandaki uygulamalar, her cinsiyet kimliğinden kadınları referans alarak geliştirilmiştir. Devlet erkekleri, cinsel hizmet sunan değil, cinsel hizmeti satın alanlar olarak değerlendirmektedir.

Kadınlık ile seks işçiliği bir araya hangi hegemonik algı üzerinden getiriliyorsa, erkeklik ile seks işçiliği de bu algı üzerinden birbirlerinden uzaklaştırılmaktadır. Kadınlar cinsel hizmet sunan, erkekler cinsel hizmet satın alan özneler haline getirilmektedir. Bu algının dışında hayat gerçekliklerinin de olduğunun gösterilmesi, toplumsal düzenin tesisi için gerekli olan “*kadınlık*” ve “*erkeklik*” rollerinin tersyüz edilmesi olduğu için, erkek seks işçilerinin görünmezliğine görünmezlik katılmaktadır. Erkeklerin mağdur olamayacağı, ekonomik zorunluluklar ile seks işçiliği yapamayacağı, “*erkek bedeni*”nin para karşılığında bir “*meta*”ya dönüştürülemeyeceği, erkeğin cinsel hizmetini satın alan kadınların olamayacağı, kadın ile erkeğin, kadının satın alma gücünün belirlediği bir zeminde bir sosyal ilişkiye giremeyeceği ve benzeri birçok önkabul, seks işçiliği yapan erkeklerin görünür olmasının önündeki engelleri güçlendirmektedir. Bahsettiğimiz görünmezlik, erkek seks işçilerinin gündelik hayatlarında maruz kaldıkları sorunların da görünmez kılınmasına sebebiyet vermektedir.

3 “Kayıtlı” alanda seks işçiliği denilince akla ilk genelevler gelmektedir. Genelevlerde kadınlar, kayıt altında cinsel hizmet sunmaktadırlar. Bunun dışında, genelev dışında çalışan ancak bir şekilde ilgili devlet birimleri tarafından “fişlenmiş” ve bilgileri sürekli denetlenen trans ve trans olmayan kadın seks işçileri de bulunmaktadır.

4 Genelevlerde transseksüel ve transseksüel olmayan kadın seks işçileri çalışmaktadır. Geçiş operasyonunu tamamlamış ve mahkeme kararı ile pembe kimlik sahibi olan herkes, ideal koşullarda genelevlerde çalışmak için başvuru yapabilir.

Diğer bir ifadeyle bu durum, erkek seks işçilerinin varlığından haberdar olunmaması, onları anlamama ve sorunlarını görmeme sürecinin güçlenecek devam etmesiyle sonuçlanmaktadır.

Kendini “*jigolo*”⁵, “*rentboy*”⁶, “*eskort*”⁷ ve benzeri kavramlarla tanımlayan ve cinsel hizmet sunan birçok erkek seks işçisi bulunmaktadır. Bu çalışmamızda, kendini eşcinsel veya biseksüel olarak tanımlayan erkek seks işçilerine odaklanılmaktadır. Sadece kadınlara cinsel hizmet sunan erkek seks işçilerinin gündelik tecrübeleri, sorunları ve hayata bakışlarının kendini eşcinsel ve biseksüel olarak tanımlayan erkek seks işçilerine kıyasla farklılık gösterdiği ön kabulü ile böyle bir ayrıma gittik. Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumunun veya sorunlara bakış açılarının değerlendirilmesi sürecinde hem cinsel kimlik hem de seks işçiliği gibi iki az tartışılan ve pek de bilinmeyen konunun etkili olduğunun farkındayız. Kesişen bu iki konunun hem eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumuna etkisini hem de toplumsal görünmezlik durumunun genel bir değerlendirmesini yapmak amacıyla bu çalışmayı gerçekleştirdik. Dolayısıyla, heteroseksüel olup sadece kadınlara cinsel hizmet sunan erkek seks işçilerini bu çalışmanın kapsamı dışında tuttuk. İleriki çalışmalarımızda, bu toplumsal grup ile ilgili çalışmalarımız olacaktır.

Türkiye’deki eşcinsel erkeklerin insan hakları durumu ile ilgili birçok

---

5 Genellikle kadınlara cinsel hizmet sunan erkek seks işçileri için ve bu erkek seks işçileri tarafından kendilerini tanımlamak için kullanılır.

6 “Kiralanan erkek” olarak Türkçe’ye çevrilebilir. Özellikle yurtdışındaki erkek seks işçileri kendilerini bu şekilde tanımlamaktadır. Yine aynı şekilde Türkiye’de internet üzerinden müşteri bulan biseksüel veya eşcinsel erkek seks işçileri de kendilerini bu şekilde tanımlayabilmektedir.

7 Hem erkek seks işçileri hem de kadın seks işçileri tarafından kullanılabilir. tedir.

çalışma, LGBT (lezbiyen, gey, biseksüel ve trans) ve bazı diğer sivil toplum kuruluşları tarafından bugüne dek çeşitli vesilelerle gerçekleştirilmiştir. Eşcinsellerin ayrımcılık, nefret suçları, şiddet, kurumsal ve toplumsal açılardan maruz kalınan dışlanma ve benzeri birçok konuyla ilgili özel çalışmalar yapılmıştır. Ancak, seks işçiliği yapan eşcinsel erkekler ile ilgili özel bir çalışma bugüne dek ne yazık ki gerçekleştirilmemiştir.

Biseksüel erkekler özelinde, LGBT toplumu içerisinde bile büyük bir görünmezlik söz konusudur. Biseksüellik, toplumun genelinde ve LGBT toplumu içerisinde çeşitli vesilelerle sürekli bir damgalanma ve klişeleşmiş yanlış bilgilerle sınanma süreçleriyle karşılaşan bir kimliktir. Henüz LGBT toplumu içerisinde bile görünürlüğü son derece sınırlı olan biseksüeller, kendilerinin maruz kaldıkları insan hakları ihlalleri ve bu ihlallere karşı mücadeleleri sürecinde ciddi sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Cinsel kimlik özelinde yaşanan bu gibi sıkıntılar ortada dururken, biseksüel olup aynı zamanda seks işçiliği yapan bir erkeğin görünür olması çok daha zordur. Proje kapsamında görüştüğümüz biseksüel erkek seks işçilerinin anlatımları, hem cinsel kimlik hem de seks işçiliği yapıyor olma durumu üzerinden erkek seks işçilerinin kısır bir döngü halinde nasıl görünmezliğe itildiğini göstermektedir.

Seks işçiliği karanlığa itilmiş bir sektör olarak varlığını devam ettirmektedir. Gözlerden uzaklaştırılan, sürekli biçimde yasadışı ile özdeşleştirilen, kriminalize edilmiş kimliklerin ve bedenlerin özne olarak içerisinde salındığı, toplum tarafından konuşulmayan ve aslında korkulan bir hizmet sektörüdür seks işçiliği. Böylesi özelliklere sahip bir sektör içerisinde, görünmezliğe itilmiş eşcinsel veya biseksüel erkek seks işçilerinin hikayeleri, karanlıktan nasibini alarak toplumun “temiz” ve “tanındık” tarafından dışlanmaya mecbur bırakılmaktadır. Kadın bedeni veya “travesti”lerle

özdeşleştirilmiş bir alanın eşcinsel ve biseksüel erkek özneleri, bir yandan kendilerine özgü sorunları yaşamaya devam ederken diğer yandan da görünür olmamanın yarattığı kısır döngüye de hapis olmaktadır.

Aslına bakarsanız, bilmiyoruz. Erkek seks işçilerinin neler yaşadığını bilmiyoruz. Sadece bize bugüne dek sunulan imgeler üzerinden kafamızda erkek seks işçileriyle ilgili kendi kurgularımızı üretiyoruz. Aklımızda, birkaç Hollywood filmindeki replikleriyle bir Amerikalı jigolo veya Osmanlı döneminden hikayelerle birkaç *“hamam oğlanı”* imgesi kalıyor. Toplum, kendisine aktarılan bu ve benzeri hikayeler üzerinden erkek seks işçilerini kurgularken, çoğunluğu bu imge ve hikayelerin dışında kalan erkek seks işçileri hayatlarına sorunlarıyla birlikte yaşamaya devam ediyor. Kimimiz, *“vah, yazık”* derken, kimimiz *“onlar erkek, kadın seks işçileri kadar sorun yaşamaz”* düşüncesiyle ezberlere ezber katıyoruz. Bazılarımız kendi seks işçiliği deneyimlerimiz üzerinden erkek seks işçilerinin gündelik tecrübelerini *“küçümserken”*, kimimiz erkek seks işçilerinin kendilerini tanımlama ve yaşam biçimlerini kıyasıya eleştiriyor. Çok azımız erkek seks işçilerini dinliyor, anlamaya çalışıyoruz.

Erkeklik, kadınlık, cinsel kimlikler, yoksulluk, ayrımcılık, toplumsal dışlanma, damgalanma, şiddet, görünmezlik, cinsel sağlık(sızlık) ve benzeri birçok kavram, bu raporda dile getirilen konuların içerisinde rastlayacağınız kavramlardan bazıları. Bu çalışmaya başlarken erkek seks işçileri ile ilgili kafamızı boşalttık, ezberlerimizi ve önyargılarımızı bir kenara koyduk. Erkeklik ile seks işçiliğinin kesişme alanlarını inceledik, cinsel kimlik ve seks işçiliği arasındaki irtibata göz attık, yaşanan sorunları sadece tespit ettik, yargılamadık. Birçok bilinmeyenli bir dünyanın kapılarını size açmanın derdine düştük; siz de görün, dinleyin, anlamaya çalışın diye. Bir ön çalışma yaparak, konuyla ilgili devam çalışmalarının yolunu açmak is-

tedik. Görünmezlik sarmalındaki bir grubun, umursamazlık sarmalındaki diğer gruplar nezdinde bilinirliğini arttırmak istedik.

Bu çalışmanın bir katılımcısının da belirtmiş olduğu gibi, *“Sonuçta, biz böyle gizli saklı yaşamaya devam ettikçe, sorunlarımız da toplumun umursamazlığı da aynen devam edecek. Dolayısıyla bu gibi çalışmalar çok önemli.”*⁸

METODOLOJİ

Bu rapor, kendini eşcinsel ve biseksüel olarak tanımlayan erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumunu gözler önüne sermek amacıyla gerçekleştirilmiş bir niceliksel ve niteliksel bir çalışmanın ürünüdür.

Bu raporu ortaya çıkaran proje kapsamında toplamda 48 eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçisine ulaşılarak önceden hazırlanmış anketler uygulanmıştır. Anketlerin hazırlanması sürecinde, Türkiye’de eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri ile ilgili geçmiş dönemde hazırlanmış ve medyada yer alan haberler taranmış ve yine konunun öznesi olan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri ile kısa ön görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Anket sorularının yapılandırılması ve finalize edilmesi aşamasında yapılan bu ön görüşmeler belirleyici olmuştur. Bu kapsamda, anketlerde şu bölümler yer almıştır: demografik bilgiler, toplumsal tutumlar, ayrımcılık, şiddet, sağlık ve talepler. Bu vesileyle, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumuna ve genel olarak toplumsal açıdan gündelik hayatlarında hangi tutumlarla karşılaştıklarına dair bir fikir edinmeyi hedefledik.

Anketlerin değerlendirilmesi aşamasında, her bir anket ile ilgili veri girişi yapılmış ve anketlerdeki her bir soru ile ilgili yüzdeler hesaplanmıştır. Değerlendirme aşamasında ayrıca anketteki farklı sorular arasındaki ilişkiler kıkare testi uygulanarak ortaya konmuştur. İlk defa eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumuna dair bir fikir edinmek amacıyla böyle bir anket çalışması gerçekleştirildiği için bu yöntem tercih edilmiştir. İleriki yıllar içerisinde çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak, önceki verilere kıyasla ilgili spesifik konulardaki değişimler ortaya konulabilecektir.

Alana inilerek bizzat eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin desteği ile uygulanan anketlerin tamamlanması sonrasında, hem anket katılımcısı olan hem de anket doldurmayan ama yüz yüze veya telefon ve sosyal medya aracılığı ile toplamda 7 eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçisiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sorulan sorulara ek olarak, görüşme yapılan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin kendi aktarmak istediklerini rahatlıkla söyleyebilmeleri için yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilirken, imkan dahilinde olduğu durumlarda da bir seks işçisiyle birden daha fazla defa görüşülerek bir önceki görüşmede verilen cevaplarla ortaya çıkan yeni sorular kendilerine sorulmuştur. Bu şekilde, projenin ulaşmayı hedeflediği bilgi miktarının en geniş şekilde edinilmesi sağlanmıştır.

Araştırma sürecinde bazı sınırlılıklar ortaya çıkmıştır. Öncelikle, projeyi finansal olarak destekleyen Planet Romeo Vakfı projenin kısa süreli bir proje olmasını öngördüğü için, anketlerin uygulanması, değerlendirilmesi ve katılımcılarla yüz yüze görüşmelerin gerçekleştirilmesi toplamda bir buçuk aylık bir süreye sığdırılmıştır. Sürenin sınırlılığı anket katılımcı sayısının 48’de kalmasına sebep olmuştur. Her ne kadar proje başvurusu esnasında fon veren kuruluşa verdiğimiz sayı 30 idiyse ve biz bu sayıyı kısa sürede aştıysak da, daha uzun süreli bir çalışmada bu sayının çok daha yüksek olacağı kesindir.

Proje süresinin sınırlılığına ek olarak, ulaştığımız birçok eşcinsel veya biseksüel erkek seks işçisi ankete katılmak veya konuyla ilgili görüş sunmaktan kaçındı. İlk defa böyle bir çalışmayla karşılaşan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri, çalışmadan memnuniyet duymakla birlikte, kendilerine isim ve diğer kimlik bilgilerinin kimseyle paylaşılmayacağına dair taahhütte bulunulmuş olmasına rağmen deşifre olmaktan korktukları-

nı belirtip çalışmaya katılmadılar. Diğer bir deyişle, görünürlük meselesi ve deşifre olma korkusu, anket katılımcı sayısının 48’de kalmasına sebep olmuştur.

Anket katılımcıları arasında sadece trans olmayan erkekler bulunmaktadır. Bildiğimiz, tanıdığımız, hikayesini duyduğumuz birçok trans erkek seks işçisinin de olduğunu biliyoruz. Ancak bu çalışma kapsamında, eşcinsel veya biseksüel trans erkekler yok çünkü her ne kadar kendilerine ulaşmaya ve anket veya yüz yüze görüşmelere dahil etmeye çalıştıysak da, ulaşabildiğimiz bir kişi bu konuda bize destek olmayı reddetti. Sebebi ise trans erkek kimliğinin deşifre olması konusunda yaşadığı tereddüttür.

Bir diğer sınırlılık, anket katılımcılarının büyük çoğunluğunun Ankara’da olması ile ilgilidir. Bu çalışmayı yapacağımıza dair proje başvurusunu gerçekleştirirken her ne kadar çalışmanın Ankara özelinde gerçekleştirileceğini belirtmiş dahi olsak, diğer illerden kişilere maddi ve zaman temelli imkanlarımız dahilinde ulaşmaya çabaladık. Fakat maddi imkansızlıklar sebebiyle bu mümkün olmadı. Ancak bu çabalarımız en azından diğer illerde yaşayan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri ağlarıyla tanışmamıza ve bundan sonraki devam niteliğindeki çalışmalara onları da dahil edebileceğimiz fikrine sahip olmamıza vesile oldu.

Her ne kadar yukarıda bahsedilen sınırlılıklar projenin uygulanması sürecinde karşımıza çıkmış olsa da, Kırmızı Şemsiye ve anket uygulayıcıları olarak böyle bir işe girişmiş olmaktan memnuniyet duyduğumuzu belirtmek isteriz. Anket katılımcı sayısı ve yüz yüze görüşme yaptığımız kişi sayısının, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumu hakkında bize yeterli bilgi sunduğunu düşünüyoruz. Sınırlılıkları da dikkate alarak, ileriki benzer içeriğe sahip çalışmalarımızda daha

uzun süreli, maddi desteği güvence altına alınmış ve temsil kapasitesi daha yüksek niceliksel çalışmalar gerçekleştirebileceğimizi düşünüyöruz. Ancak, yeniden belirtmek gerekirse, elinizde tuttuğunuz bu rapora vesile olan bu araştırmanın eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumu hakkında kamuoyuna fikir verme gücü yüksek bir ön çalışma olduğuna inanıyoruz.

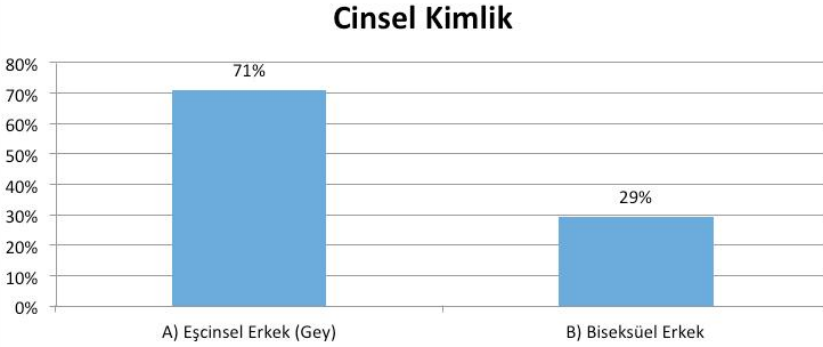
İstatistiksel analiz sonrası oluşturulan grafikler ile ilgili önemli **not**:

Oluşturulan grafikler, bazen anketlerde sorulan sorulara cevaben sadece bir seçeneğin işaretlenmesi, bazen de birden çok seçeneğin işaretlenmesi üzerinden hazırlanmıştır. Dolayısıyla, grafiklerde belirtilen oranlar her zaman % 100'e tamamlanamaktadır. Bazı durumda, cevap olarak birden fazla şikkın işaretlenmesi üzerinden oran olarak % 100'ün üzerinde veriler elde edilmiştir. Bu durum da araştırmanın doğal sonucudur.

Aynı şekilde, anketlerde sorulan bazı sorular, bütün katılımcılar tarafından cevaplanmamıştır. Bu durum, grafiklerde belirtilen oranların % 100'e tamamlanmamasına sebep olmuştur. Bahsedilen şekilde hazırlanan grafiklerden anlaşılması gereken, % 100'lük orandan grafikte sunulan oranlarının toplamının çıkarılmasıyla, toplamda kaç kişinin ilgili soruları cevaplandırmadığının bulunabileceğidir.

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Uygulanan anketlerin ilk kısmında, katılımcıların yaşı, mesleği, cinsel kimliklerini nasıl tanımladıkları, yaşadıkları şehir, aylık gelir durumları, eğitim durumu, medeni halleri, kendilerini mesleksi statü olarak nasıl tanımladıkları, seks işçiliği dışında bir mesleklerinin olup olmadığı, hangi mekanlarda müşteri buldukları veya çalıştıkları ile kiminle yaşadıklarına dair sorular sorulmuştur.

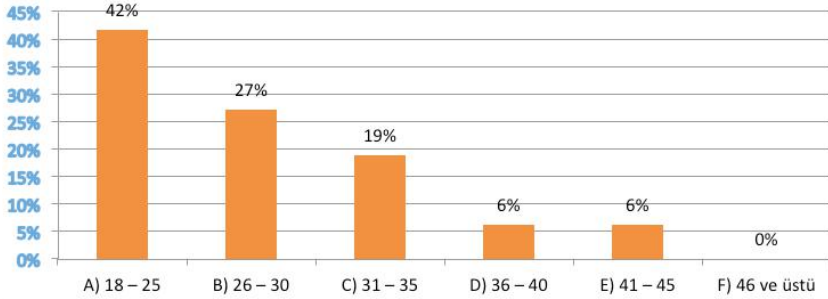

Anket katılımcılarının % 71'i kendini "*eşcinsel erkek (gay)*" olarak tanımlarken, % 29'u kendini "*biseksüel erkek*" olarak tanımlamıştır. Bu çalışmanın tasarlanma ve uygulanma süreçlerinde daha çok eşcinsel erkek seks işçileri ile irtibat halinde kalınmıştır. Her ne kadar biseksüel erkek seks işçilerine etkin şekilde ulaşmaya çalıştıysak da, bu yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere pek mümkün olmadı. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi, biseksüel erkek seks işçilerinin büyük çoğunluğunun eşcinsel erkekler ile sosyalleşmiyor oluşlarıdır. Dolayısıyla, Kırmızı Şemsiye'nin kurulduğu günden bu yana sürekli şekilde irtibat halinde olduğu eşcinsel erkek seks işçilerinin kendi sosyal ortamları üzerinden

kartopu yöntemiyle biseksüel erkek seks işçilerine ulaşılması pek mümkün olmamıştır. Buna ek olarak, biseksüel erkek seks işçilerinin deşifre olma korkusu da kendilerine ulaşıp dahi anketleri uygulayamamıza sebep olmuştur. Birçok biseksüel erkek seks işçisi, gündelik hayatları içerisinde sürekli irtibat halinde oldukları akrabaları, seks işçiliği dışındaki iş hayatlarında karşılaştıkları kişiler veya aile hayatlarında cinsel kimlikleri konusunda açık olmadıkları için, anket uygulayıcılarının anket doldurma önerilerini reddetmişlerdir.

Bu soruya verilen cevap son derece önemlidir; zira katılımcıların kendilerini hangi cinsel kimlik ile tanımladıkları ile anketin geri kalan bölümünde dile getirilen hak ihlalleri alanları arasında bir bağlantı mevcuttur. Bu bağlantı ile ilgili bilgilere, raporun sonraki bölümünde değinilecektir.

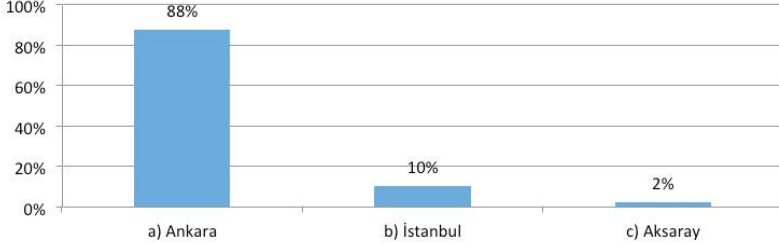
YAŞ ARALIĞI

Anket katılımcılarının yarıya yakını (%42) 18 – 25 yaş aralığında iken, % 27'si 26 – 30 yaş aralığında, % 19'u 31 – 35 yaş aralığında, % 6'sı 36 – 40 yaş aralığında ve geriye kalan % 6'sı da 41- 45 yaş aralığındadır.

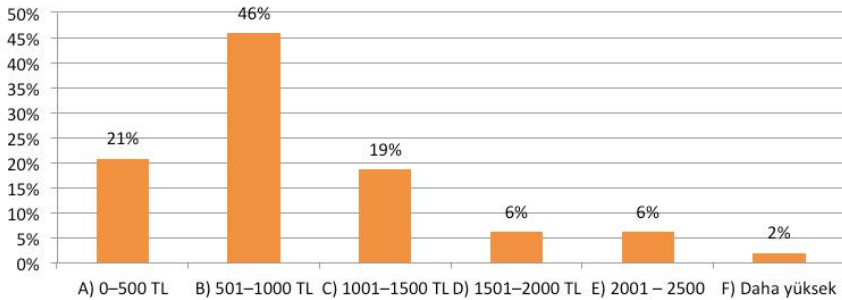

Şehirlere göre

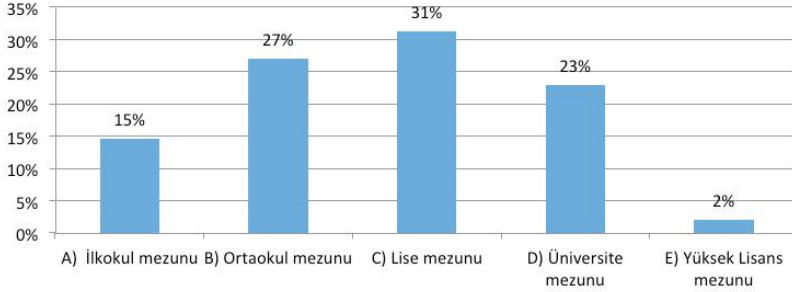
Planet Romeo Vakfı'na sunduğumuz projede de belirttiğimiz üzere, çalışmamızın ana hedefi Ankara'da seks işçiliği yapan eşcinsel ve biseksüel erkeklere ulaşmaktı. Ancak, irtibat halinde olduğumuz veya Ankara'da anketlere katılan bazı katılımcıların önerileri üzerine İstanbul ve Aksaray'dan da eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine ulaştık. Yukarıdaki grafikte de görülebileceği üzere katılımcıların ezici çoğunluğu (% 88) Ankara'dan, % 10'u İstanbul'dan ve geriye kalan % 2'si Aksaray'dandır. Zaman darlığı ve maddi imkan yetersizliği dolayısı ile halihazırda irtibat halinde olduğumuz diğer şehirlerdeki erkek seks işçilerine anket uygulayamadık. Bu ön çalışma sonrasında, daha geniş bir çalışma ile diğer şehirlerdeki eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine de ulaşacağız ve Türkiye genelinde temsil kabiliyeti daha yüksek bir rapor oluşturacağız.

Aylık Gelir Durumu

Anket katılımcılarının yarıya yakını (% 46), seks işçiliği üzerinden asgari ücret düzeyinde bir gelire sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların % 21'i 0 ve 500 TL gelir aralığında, % 19'u 1.001 ve 1.500 TL gelir aralığında, % 6'sı 1.501 ve 2.000 TL gelir aralığında, yine % 6'sı 2.001 ve 2.500 TL gelir aralığında ve geriye kalan % 2'si 2.500 TL'den daha yüksek gelir aralığında kazanç elde ettiklerini belirtmişlerdir. Grafiğin bütününe bakıldığında, tüm katılımcıların toplamda % 86'sı seks işçiliği üzerinden aylık 0 ile 1.500 TL arasında gelir elde etmektedir. Bu veriler, anket katılımcılarının ezici çoğunluğunun sadece seks işçiliği üzerinden elde ettikleri gelirin pek de yüksek olmadığını gözler önüne sermektedir.

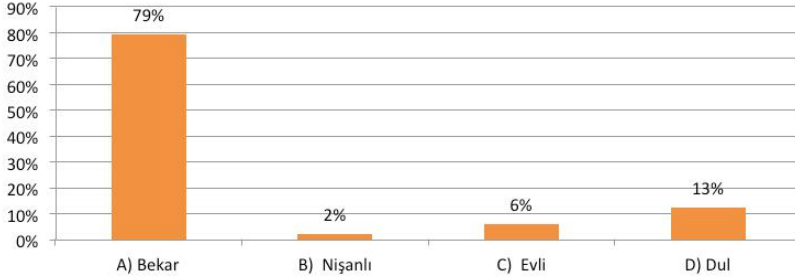
Eğitim Durumu

Katılımcıların eğitim durumuna baktığımızda, % 15'inin ilkokul mezunu, % 27'sinin ortaokul mezunu, % 31'inin lise mezunu, % 23'ünün üniversite mezunu ve geriye kalan % 2'sinin yüksek lisans mezunu olduğunu görmekteyiz. Bir diğer % 2'lik kısmın ise anketteki soruya cevap vermediğini belirtmeliyiz. Bu soruya cevap veren katılımcıların toplamda % 73'ünün ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olduğu, geriye kalan % 25'inin ise üniversite veya yüksek lisans mezunu olduğu ortadadır. Bu veriler, eşcinsel veya biseksüel erkek seks işçilerinin hangi seviyede eğitim almış olurlar-

sa olsunlar, seks işçiliği yapmayı çeşitli sebeplerden dolayı tercih ettiğini göstermektedir. Gerek ekonomik zorunluluk, gerek gündelik hayatlarında maruz kaldıkları ayrımcılık, gerekse bu işi bir kariyer planı dahilinde yapma arzusu, eşcinsel ve biseksüel erkeklerin seks işçiliğine yönelmelerine sebebiyet vermektedir.

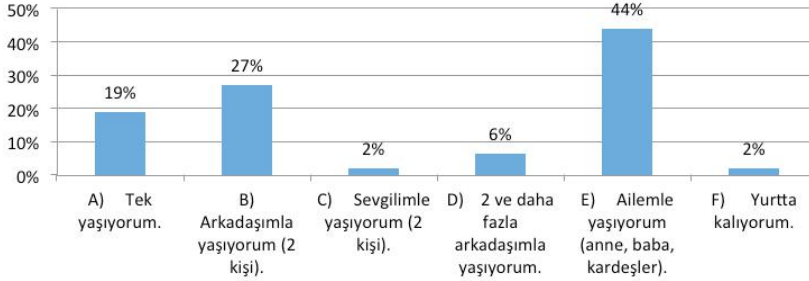
Medeni Durum

Anket katılımcılarının ezici bir çoğunluğu (% 79) bekar olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların % 13'ü önceden evli olduklarını, ancak sonrasında çeşitli sebeplerle eşlerinden ayırdıklarını, % 6'sı evli olduğunu ve geriye kalan % 2'si nişanlı olduğunu ifade etmiştir. Bu veriler, anket katılımcılarının toplamda % 21'inin bir kadın ile evlilik süreci yaşamış olduğunu veya evlenmek üzere olduğunu göstermektedir. Katılımcıların toplam % 29'unun kendini biseksüel erkek olarak tanımlaması, bu durumun anlaşılabilir hale gelmesine vesile olmaktadır. Ancak, anket katılımcıları arasında hiç evlenmemiş veya nişanlanmamış biseksüel erkek seks işçileri olduğu gibi, evlenmiş, boşanmış veya halen nişanlı olan ve kendini eşcinsel erkek olarak tanımlayan katılımcılar da vardır. Bu durum, birçok eşcinsel erkeğin, kendi sosyal ortamlarında cinsel kimliklerini gizlediklerini veya sırf cinsel kimlikleri ortaya çıkmasın diye evlilik akdi içerisinde girdiklerini veya girmek üzere olduklarını göstermektedir.

Yukarıdaki grafik, aynı zamanda evli, nişanlı veya boşanmış eşcinsel veya biseksüel erkeklerin, seks işçiliği yapmayı tercih edebileceğini de gözler önüne sermektedir. Ev geçindirme derdi, düşük maaşlı başka işlerde çalışıyor olma durumu, seks işçiliği üzerinden kendi sosyal ortamında ve gündelik hayatında başka erkeklerle cinsel birliktelik yaşama ihtimalinin olmayışı ve bu ihtimalin seks işçiliği üzerinden gerçekleştirilebiliyor olu-şu gibi birçok sebep, görüşme yaptığımız eşcinsel veya biseksüel erkek tarafından dile getirilmiştir.

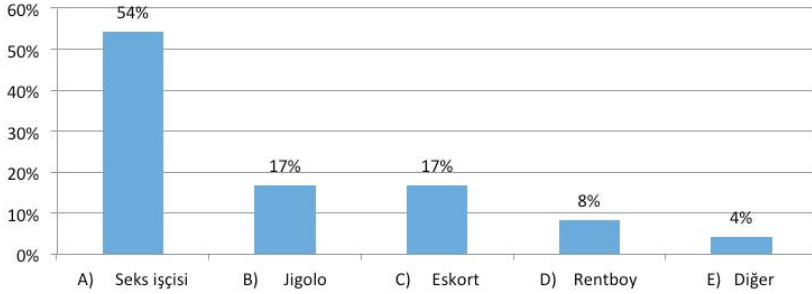
Yaşadığı yer

Anket katılımcılarının yarıya yakın bir kısmı (% 44) anne, baba ve kardeşlerinden oluşan ailesiyle birlikte yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların % 27'si bir arkadaşı ile birlikte yaşadığını, % 19'u tek yaşadığını, % 6'sı iki veya daha fazla arkadaşıyla aynı evi paylaştığını, % 2'si sevgilisi ile yaşadığını ve yine % 2'si okuduğu okulun yurdunda kaldığını belirtmiştir. Katılımcıların kimlerle yaşadığı konusundaki bilgi, müşteri aramak veya seks işçiliği yapmak için kullandığı mekan hakkında bize bilgi vermektedir. Örneğin, cinsel kimliği veya yaptığı iş konusunda aynı evde birlikte yaşadığı arkadaşına açık olamayan, ailesiyle birlikte yaşayan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri, müşterileriyle otel veya başka arkadaşlarının evinde görüşürken, beraber yaşadığı arkadaşına veya sevgilisine yaptığı iş

konusunda açık olan kişiler kendi evlerini cinsel hizmet sunmak için kullanabilmektedir. Yine evli olan erkek seks işçileri, seks işçiliğini eşlerinden gizli yapmak durumunda oldukları için genellikle evde İnternet üzerinden müşteri bulma yolunu tercih etmemekte, ayrı telefon hattı kullanmakta, otel veya müşterinin evi gibi mekanlarda cinsel hizmet sunmaktadır.

Kendini Tanımlama

Anket katılımcılarına, yukarıdaki grafikte de görülebileceği üzere kendilerini bu mesleği yapıyor olmaları üzerinden nasıl tanımladıklarını sorduk. Kendilerine “seks işçisi”, “jigolo”, “eskort”, “rentboy” gibi seçenekler sunduğumuz bu soruda ayrıca, bu seçenekler dışında kendilerini nasıl tanımladıklarını belirtmelerine imkan sağlayacak şekilde “diğer” seçeneğini sunduk.

Anket katılımcılarının yarısından fazlası (% 54) kendini “seks işçisi” olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların % 17’si kendisini “jigolo” olarak tanımlarken, % 17’si “eskort”, % 8’i “rentboy”, geriye kalan % 4’ü ise bu dört seçenekten başka tanımlarla kendini tanımlamaktadır. Soru seçenekleri arasında yer alan “seks işçisi” ifadesi, hiçbir biseksüel erkek seks işçisi tarafından işaretlenmemiştir. Biseksüel erkek seks işçilerinin kendi-

lerini “*jigolo*”, “*rentboy*”, “*eskort*” veya “*yardımcı partner*” olarak tanımladıklarını görmekteyiz. Kendisini seks işçisi olarak tanımlayanların tamamı kendini eşcinsel erkek olarak tanımlayan kişilerden oluşuyor. Diğer bir deyişle, biseksüel erkekler kendilerini seks işçisi olarak tanımlamaktan kaçınıyorlar, eşcinsel erkeklerin böyle bir durumu söz konusu değildir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, eşcinsel erkek seks işçileri arasında kendini “*eskort*” ve “*rentboy*” olarak tanımlayan katılımcılar da bulunmaktadır. Biseksüel erkek seks işçileri kendilerini “*seks işçisi*” olarak tanımlamazken, eşcinsel erkek seks işçileri de kendilerini “*jigolo*” olarak tanımlamaktadır.

Anket seçenekleri arasında sunulan “*diğer*” seçeneği önceden de belirtildiği üzere katılımcıların % 4’ü tarafından işaretlenmiştir. Bu kapsamda bir biseksüel erkek seks işçisi “*yardımcı partner*” ifadesini “*diğer*” seçeneği altında kullanırken, bir eşcinsel erkek seks işçisi ise bu seçenek altında “*BDSM*” ifadesini kullanmayı uygun görmüştür.

Seçenek olarak sunulan ifadeler, kadın, erkek ve trans seks işçileri camiasında farklı kesimler tarafından kullanılmaktadır. Anket çalışmamızdan da anlaşılacağı gibi biseksüel erkekler hiçbir şekilde kendilerini “*seks işçisi*” olarak tanımlamamaktadır. Bu durumun birkaç sebebi olabilir. Birincisi, biseksüel erkeklerin politik aktivizm yapan seks işçileri ile irtibatının zayıf olmasıdır. İkincisi, biseksüel erkek seks işçileri, daha çok trans veya trans olmayan kadın seks işçileri ile özdeşleşen “*seks işçisi*” ifadesiyle kendilerini bağlantılandırmak istemiyor olabilirler. Bu durum, toplumda bir damgalanma sebebi olan seks işçiliği üzerinden mağdur olmak isteme-

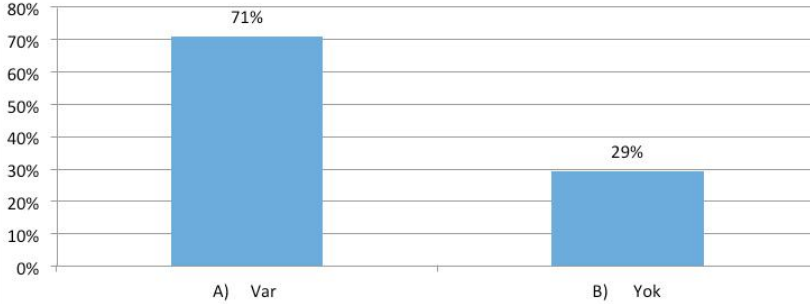
9 BDSM ifadesi, geleneksel algıdaki cinsel pratiklerden ayrı olarak içerisinde mazoşizm, sadizm, “*kölelik*”, “*sahiplik/sahibelik*” ve benzeri cinsel fantezileri barındıran pratiklerin geneline verilen isimdir. İngilizce orijinalinde ifadenin açılımında kullanılan kelimeler şunlardır: bondage, discipline, dominance, submission, sadism, masochism.

meleri ile açıklanabileceği gibi, “seks işçisi” ifadesinin kendi “erkeklik” algılarına “ters” düşmesiyle de açıklanabilir. Erkek seks işçileri camiasında daha yoğunlukla kullanılan “jigolo” veya “rentboy” gibi ifadelerin kendilerini daha iyi tanımladığını düşünüyor olmaları muhtemeldir.

“İnternette müşteri buluyorum. Üyesi olduğum sitede profil açtığımda eskort profili açıyorum. Öyle yazıyor yani. Yoksa seks işçisi de denilebilir ama alışık değilim. O sebeple ilginç geliyor. Eskortluk diyorum insanlara.”¹⁰

“Ben masör diyorum. Seks işçiliği demekten daha iyi, zaten masaj hizmeti sunuyorum, sonra müşteri isterse cinsel hizmet. Masör daha uygun ifade olarak.”¹¹

Seks işçiliği dışında bir mesleği olanlar

Anket katılımcılarının % 71’inin seks işçiliği dışında bir işleri bulunmaktadır. Katılımcıların % 29’u ise sadece seks işçiliği yaparak geçimlerini sağlamaktadır. Seks işçiliği dışında bir iş sahibi olanlar kendilerini diğer işleri üzerinden şu şekilde tanımlamaktadır: garson, tellak, çevirmen, sey-

10

Serkan ile görüşme, 12 Ocak 2014, Ankara.

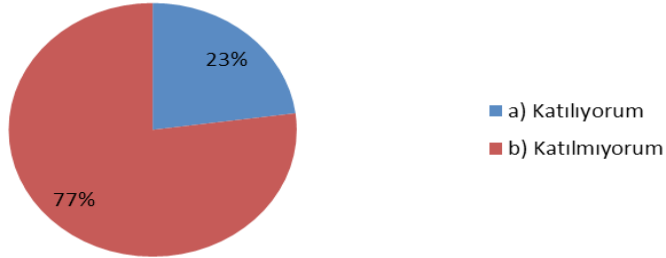
11

Hakan ile görüşme, 11 Ocak 2014, Facebook yoluyla.

yar satıcı, öğrenci, gazeteci, PC teknisyeni, çoban, tamirci, ofis sekreteri, tezgahlar, çaycı, fabrika işçisi, mağaza çalışanı, kalfa, hastane güvenlik görevlisi, elektrikçi, inşaat işçisi, tekstil sektörü çalışanı, memur, temizlik işçisi, müzisyen, aşçı, emlak sektörü çalışanı, öğretmen, serbest meslek erbabı, iç mekan tasarımcısı, servis elemanı. Görüldüğü üzere, çok farklı meslek grubundan insanlar seks işçiliği yaparak ek gelir elde etmeye çalışmaktadır. Seks işçiliği dışında belirtilen meslekler arasında asgari ücretle gelir sağlayan “ofis sekreterliği”, “hastane güvenlik görevlisi”, “fabrika işçisi”, “mağaza çalışanı” gibi işlerin yanında kalifiye eleman statüsünde toplumda kabul gören “müzsyenlik”, “aşçılık”, “iç mekan tasarımı”, “çevirmenlik”, “öğretmenlik”, “gazetecilik” gibi meslekler de bulunmaktadır. Detayları ne olursa olsun, birçok farklı meslek grubundan eşcinsel ve biseksüel erkekler, seks işçiliği yapmaktadır.

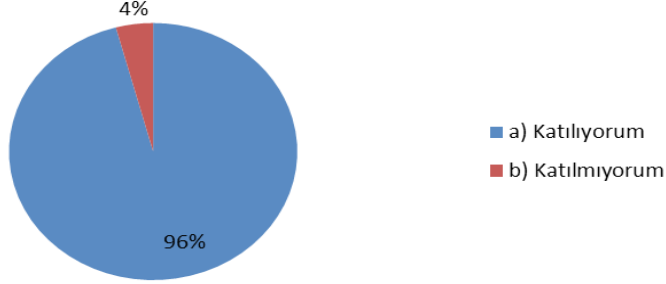
Başka bir iş bulamadığım için bu mesleği yapıyorum.

Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin neden seks işçiliği yaptıklarına dair bir fikrimizin olması amacıyla, katılımcılara yukarıdaki grafikte belirtilen cümle hakkında ne düşündüklerini sorduk. Katılımcıların % 77'si başka bir iş bulamadığı için seks işçiliği yaptığı düşüncesine katılmadığını

belirtirken, % 23'lük bir kesim başka bir iş bulamadığı için seks işçiliği yaptığını ifade etmiştir.

Kendi tercihimle bu mesleği yapıyorum.

Soruyu bir başka şekilde sorup, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin yaptıkları işe ne şekilde yaklaştıklarını, seks işçiliği ile ilgili ne gibi bir algıya sahip olduklarını ölçmeye çalıştık. Yukarıdaki grafikte yer alan ifadeye cevaben, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin % 96'sı kendi tercihiyle seks işçiliği yaptığını, % 4'ü ise bu fikre katılmadığını ifade etmiştir.

Son 3 grafiğe baktığımızda şunu görüyoruz: Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri arasında, bu işi yapmak isteyen ve tercih eden seks işçileri olduğu gibi, başka bir iş bulamadığı için bu işi yapan seks işçileri de bulunmaktadır. Katılımcıların ezici bir çoğunluğu isteyerek seks işçiliği yaptığını ifade ederken, yine büyük bir çoğunluğu başka bir işleri olsa dahi seks işçiliği yaptıklarını ve yapmaya devam edeceklerini belirtmiştir. Bütün bu veriler, ekonomik bir zorunluluk dolayısıyla ve ek gelir elde etme arzusuyla bu işi yapan kişilerin olduğunu gösterdiği gibi, seks işçi-

liği dışında başka bir işi olmayan, başka işlerde çalışmak isteyen ancak imkansızlıklar dolayısıyla bu hedefe ulaşamayan, cinsel kimlik temelli ayrımcılık sebebiyle kayıtlı istihdam alanından uzaklaşan, ötelenen kişilerin olduğunu da göstermektedir.

2008’de *Tempo* adlı dergide yer alan röportajda, İstanbul’da seks işçiliği yapan bir erkek seks işçisine yönelik muhabirin sorduğu “*Niçin normal bir iş yapmak yerine gey barlara gitmeyi tercih ettin?*” şeklindeki soruya H. P.’nin verdiği yanıt şu şekildedir: “*Para için gittim. Hayatım boyunca, normal bir işte en fazla üç ay alışmışımdır. Ailemin maddi sıkıntısı yok. Bana para da veriyorlardı. Liseyi bitirdikten sonra ‘kendi ayaklarının üzerinde duracaksın,’ dediler. Ben de bu yolu seçtim.*”¹²

“*Ben daha önceleri başka bir işte çalışıyordum. İşten ayrılınca mecburen seks işçiliği yapmaya başladım, paraya ihtiyaım vardı sonuçta.*”¹³

“*2011’den bu yana seks işçiliği yapıyorum. Aslına bakarsan aklımda yoktu başlamak, ama görüştüğüm bazı erkekler oluyordu, cinsel birliktelik yaşadığım. Bazen yanlarına gidiyordum, ama cinsel olarak birlikte olmak istemiyordum. Çok ısrar ediyorlardı, hatta para vermeyi teklif ediyorlardı. İlk o zaman başladım, baktım gelir de geliyor bu şekilde. Ekstra ihtiyaçlarımı karşılayacak bir kazancım olmaya başladı.*”¹⁴

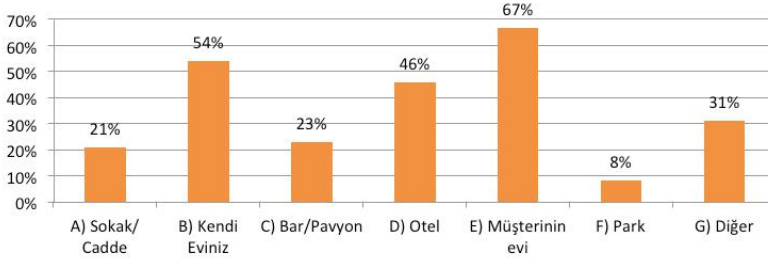
---

12 H. P. İle röportaj, *Tempo*, “*İşte Seks İşçisi Erkeklerin İnanılmaz İtirafı*” (2008), <http://www.habervitrini.com/magazin/iste-seks-iscisi-erkeklerin-inanilmaz-iraf-lari-321456/>

13 Onurcan ile görüşme, 30 Ocak 2014, Ankara.

14 Serkan ile görüşme, 12 Ocak 2014, Ankara

Seks işçiliği için kullanılan veya müşteri aranan mekanlar

Seks işçisi eşcinsel ve biseksüel erkekler, birçok farklı mekanda müşterileri ile irtibat kurmakta, fiyat pazarlığı yapmakta ve cinsel hizmet sunmaktadır. Seks işçiliği için kullanılan veya müşteri aranan mekanlar ile ilgili anketimizde yer alan soruya katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyerek cevap vermişlerdir. Bu kapsamda, katılımcıların yarısından fazlası (% 67) müşterilerinin evinde cinsel hizmet sunduklarını belirtirken, % 54'ü kendi evinde müşteri ağırladığını, % 46'sı otelde cinsel hizmet sunduğunu, % 23'ü bar veya pavyonlarda müşteri bulunduğunu, % 21'i ise cadde veya sokaklarda müşteri bulunduğunu veya cinsel hizmet sunduğunu belirtmiştir. Katılımcıların % 31'i ise, çeşitli başka mekanları da müşteri aramak veya cinsel hizmet sunmak için kullandıklarını belirtmiştir. “Diğer” seçeneğini işaretleyen katılımcıların büyük bir bölümü internet ve telefon üzerinden müşterileri ile pazarlık yaptıklarını ve anlaştıklarını belirtirken, sinemalar¹⁵, “*pornografik kahve*”ler¹⁶, gey barlar, hamamlar, arkadaşların evleri de cinsel hizmet sunmak veya müşteriyle irtibat kurmak amacıyla kullanılmaktadır.

15 Ankara ve diğer birçok ilde, sadece eşcinsel ve biseksüel erkeklerin veya trans kadınların bilgisi dahilinde olan ve müşterilerin geldiği porno filmlerin oynatıldığı, alt kültür mekanları olarak kabul edilebilecek sinemalar mevcuttur. Seks işçileri bu mekanlarda müşteri bulmakta veya cinsel hizmet sunmaktadır.

16 Ankara ve başka bazı illerin belirli bölgelerinde, eşcinsel erkekler ile kadın seks işçilerinin rağbet ettiği ve porno filmlerin oynatıldığı kiraathane tarzı mekanlar bulunmaktadır. Bu gibi mekanlarda seks işçileri müşteri bulmaktadır.

Kendini biseksüel olarak tanımlayan erkek seks işçileri, kendi evleri, oteller veya müşterilerinin evlerini cinsel hizmet sunmak için kullanırken, eşcinsel erkek seks işçilerinin daha çeşitli mekanları cinsel hizmet sunmak için kullandıkları gözlemlenmektedir. Deşifre olma korkusu veya güvenlik kaygısı, eşcinsel ve biseksüel erkeklerin müşteri arama veya cinsel hizmet sunma mekanları konusundaki kararlarını etkileyen iki faktördür. Biseksüel erkek seks işçileri, eşcinsel erkek seks işçilerine kıyasla daha “güvenli” olarak addettikleri mekanları tercih ederken (otel, kendi evleri veya müşteri evi), eşcinsel erkek seks işçileri sinema, hamam, cadde/sokak ve benzeri mekanları da müşteri aramak veya cinsel hizmet sunmak için tercih edebilmektedir.

“Kulüplere çıkıyorsun, eğleniyorsun, para da kazanıyorsun. Bir buçuk ay boyunca hiç eve gitmediğim oluyordu. Ailemle ilişkim şimdilerde düzeldi. Şu anda onlarla beraber kalıyorum ama haftanın yedi günü kulüplerdeyim.”¹⁷

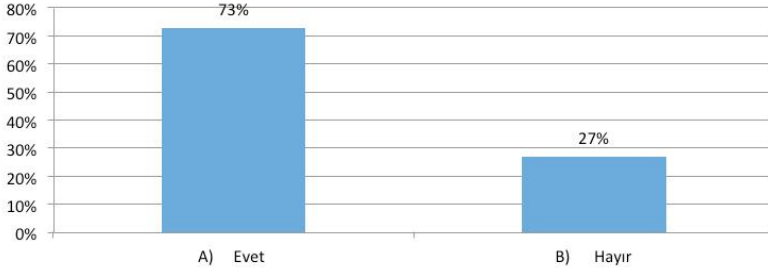
---

17 H. P. İle röportaj, Tempo, “İşte Seks İşçisi Erkeklerin İnanılmaz İtirafı” (2008), <http://www.habervitrini.com/magazin/iste-seks-iscisi-erkeklerin-inanilmaz-itiraf-lari-321456/>

TOPLUMSAL TUTUMLAR

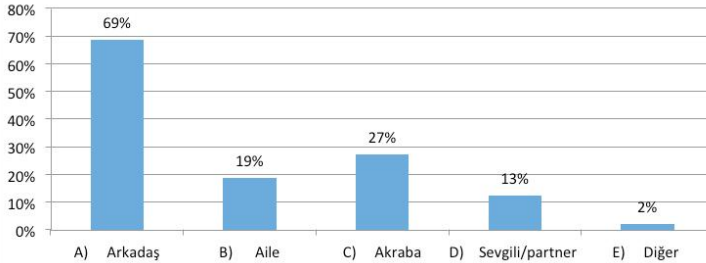
Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine uyguladığımız anketin ikinci bölümü, kendilerine yönelik yakın veya uzak çevrelerinin, sürekli irtibatla oldukları kişilerin, aile üyelerinin, arkadaşlarının, sevgililerinin ve benzeri diğer kişilerin cinsel kimlikleri, meslekleri veya her ikisi dolayısıyla tutumlarına odaklanmaktadır. Bu kapsamda, eşcinsel ve biseksüel erkeklerin seks işçiliği yapıyor olmalarının veya cinsel kimliklerinin gündelik hayatlarını ne derece etkilediğine dair bir fikir elde etme amacındayız.

Seks işçiliği yaptığınızı bilen var mı?

Anket katılımcılarının % 73'ü, seks işçiliği yaptıklarını bilen bir veya birden fazla kişinin olduğunu belirtmişlerdir. Geriye kalan % 27 ise, seks işçiliği yaptıklarını yakın çevrelerinden kimsenin bilmediğini ifade etmişlerdir.

Seks işçiliği yaptığını bilen kişiler

Seks işçiliği yaptığını bir veya daha fazla kişinin bildiğini ifade eden katılımcıların yarısından fazlası (%69), kimlerin seks işçiliği yaptıklarını bildiğine dair sorumuza “arkadaş” yanıtını vermiştir. Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri, çoğunlukla kendileri gibi seks işçiliği yapan veya heteroseksüel olmayan arkadaşlarının yaptıkları işi bildiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların % 27’si akrabalarından bazılarının, % 19’u aile üyelerinin (anne, baba, kardeş), % 13’ü sevgili/partner olarak tanımladıkları kişilerin seks işçiliği yaptıklarını bildiğini ifade etmiştir. Bir biseksüel erkek seks işçisi de, eski eşinin kendisinin seks işçiliği yaptığını bildiğini belirtmiştir. Aynı kişi, seks işçiliği yaptığı ve erkeklerle bu sebeple ilişkiye girdiği için eski eşinin kendisinden boşandığını belirtmiştir. Aile üyeleri veya akrabalarından bazılarının seks işçiliği yaptığını bildiğini ifade eden seks işçileri ise, bu kişilerle çoğunlukla ilişkilerinin eskisi gibi iyi olmadığını, sürekli gel-gitlere dayalı olumsuz bir zeminde ilişkilerinin ya devam ettiğini ya da tümenden koptuğunu belirtmişlerdir.

“Genelde görüştüğüm insanlar hep bu işi yapan insanlar. Eşcinsel seks işçileri... Zaten genelde bu işi yaptığın zaman bu insanlarla sosyalleşmek durumunda kalıyorsun.”¹⁸

Seks işçiliği yaptığınızı bildiği için sizinle ilişkisine son veren kimse oldu mu?

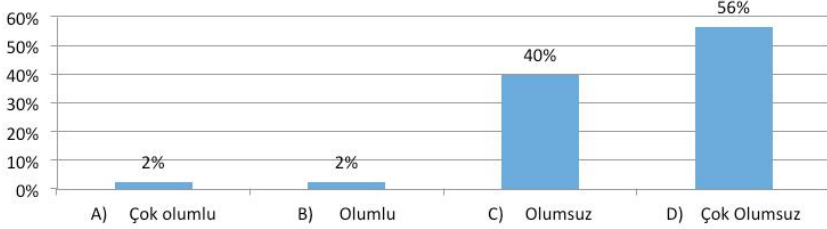

Katılımcıların % 29'u, seks işçiliği yaptıkları için yakın çevrelerinden kimselerin onlarla olan ilişkilerine son verdiklerini belirtirken, katılımcıların % 69'u bu sebeple kendileriyle ilişkisine son veren kimsenin olmadığını belirtmiştir. Bu durumu seks işçiliği yapan eşcinsel ve biseksüel erkeklerin yaptıkları iş ile ilgili açıldıkları kişilerin genellikle ya kendileriyle aynı cinsel kimliğe sahip olan veya aynı işi yapan arkadaşları olmasıyla açıklayabiliriz. Bir önceki grafikte de görülebileceği gibi, katılımcıların büyük bir kısmı, seks işçiliği yaptıklarını arkadaşlarının bildiğini ifade etmişlerdir. Aynı şekilde, bazı katılımcılar görüşmeler esnasında, bazı akrabalarının da yaptıkları işi bildiğini, ancak bu kişilerin kendilerini anlayabilen kendi yaşlarındaki kuzenleri olduğunu belirtmiştir.

Bu soruya “*evet*” diyen katılımcılara, kimlerin kendileriyle ilişkiye son verdiğini sorduğumuzda aldığımız yanıtlar şu şekildedir: dayım, ailem (anne, baba, kardeş), sevgili, teyzemin oğlu, babam ve ablam, abim, arkadaş, manevi babam. Görüldüğü üzere, seks işçiliği yapan eşcinsel ve biseksüel erkeklerin, yaptıkları iş ile ilgili açıldıkları yakın çevrelerindeki kişilerle ilişkileri sona ermektedir. Bu durum, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin ailelerinin yapısı, ailede egemen olan muhafazakarlık, akrabaları veya arkadaşları arasında hakim olan homofobi, bifobi, namus, ahlak ve benzeri bir çok kavramın iç içe geçmiş olması ve onları hedef alması ile açıklanabilir.

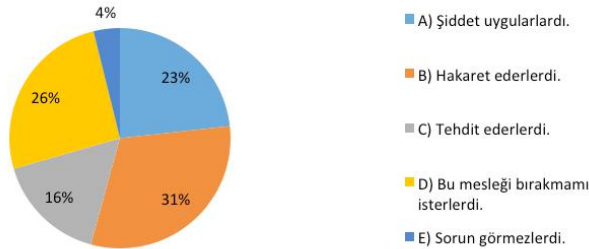
*“Bizim camiada, yani böyle eşcinseller değil de, biseksüel dediğimiz kişiler arasında aktiflik – pasiflik üzerinden ilerliyor ilişkiler. Ne bileyim, sanki cinsel birliktelikte pasif olursan, insanların tavrı değişebilir. Dalga geçebilirler. Bence o sebeple çoğu kişi pasif olduğunu söyleyemiyor arkadaşlarına veya kendisinin bu işi yaptığını bilen kişilere. Yoksa dışlanacaklar.”*¹⁹

Seks işçiliği yaptığınızı bilmesi halinde çevrenizin size karşı tutumunun ne olacağını düşünürsünüz? Lütfen birini işaretleyiniz.

Anket katılımcılarının büyük çoğunluğu, seks işçiliği yaptıklarının çevreleri tarafından bilinmesi halinde, çevrelerinin kendilerine yönelik tutumun “olumsuz” veya “çok olumsuz” olacağını ifade etmiştir. Katılımcıların % 56’sı böylesi bir durumda çevrelerinin kendilerine yönelik tutumunun çok olumsuz olacağını belirtirken, % 40’ı çevrelerinin tutumunun olumsuz olacağını ifade etmiştir. Katılımcıların yalnızca % 2’si çevrelerinin kendilerine “çok olumlu” yaklaşacağını, bir diğer % 2’lik grup ise bu tutumun “olumlu” olacağını ifade etmiştir. Bu soruda yer alan “çevre” ibaresinden kasıt, kişilerin aile üyeleri, akrabaları, arkadaşları, esnaf, mahalleli, komşu, iş çevresi ve benzeri kişileri kapsamaktadır.

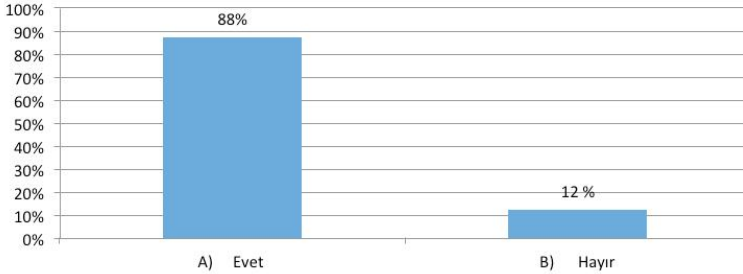
Seks işçiliği yaptığınızı öğrenmeleri halinde aile üyelerinizin size göstereceği tepki ne olurdu?

Anket katılımcılarının % 31'i seks işçiliği yaptıklarının öğrenilmesi halinde aile üyelerinin kendilerine hakaret edeceğini, % 26'sı ailesinin kendisinden bu mesleği bırakmasını isteyeceğini, % 23'ü ailelerinin kendilerine şiddet uygulayacağını, % 16'sı aile üyeleri tarafından tehdit edileceğini ve % 4'ü seks işçiliği yapmalarının aile üyeleri tarafından sorun olarak algılanmayacağını ifade etmiştir. Görüldüğü üzere, katılımcıların önemli bir bölümü, aile üyeleri tarafından seks işçiliği yaptıklarının bilinmesi halinde tehdit edilecekleri, hakarete maruz kalacakları, şiddet görecekları veya seks işçiliğini bırakmalarının isteneceği şeklinde olumsuz tecrübelerle karşılaşmalarının yüksek bir ihtimal olduğunu ifade etmiştir. Sadece % 4'lük bir kesim, böylesi bir durumda sıkıntı yaşanmayacağını ifade etmiştir.

“Ailem tahmin ediyor gibi ama toz kondurmuyor bence. Sabah parasız çıkıyorum dışarı, sonra bir başka gün yine parasız çıkıyorum, bir sonraki gün yine aynı. Annem soruyor, ben de başka işlerde çalıştığımı söylüyorum. Kadına söylesem kalp krizi geçirir ama şimdi bir umut en azından böyle bir şeyin yokluğuna inanıyor.”²⁰

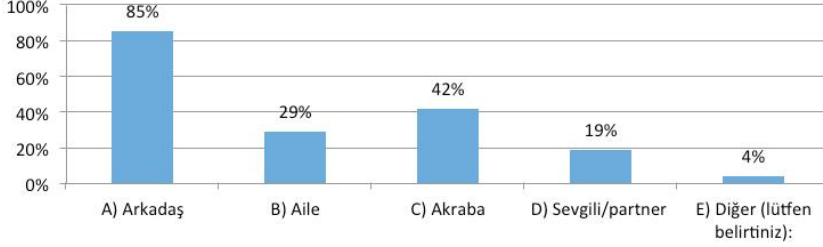
Eğsinsel veya biseksüel olduğunuzu bilen varmı?

Anket katılımcılarına ilk bölümdeki sorularda seks işçiliği yapıyor olmaları üzerinden aile üyeleri, akrabaları, arkadaşları ve uzak çevrelerinin kendilerine yönelik tutumu ile ilgili sorular yönelttik. Daha sonraki bölümde ise seks işçiliğinden ayrı olarak cinsel kimliklerinin çevrelerinin tutumunu ne şekilde etkilediğine dair sorular sorduk. Biliyoruz ki, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri için sadece seks işçiliği yapıyor olup olmamaları değil, eşcinsel ve biseksüel kimlikleri üzerinden de gelişen bir toplumsal baskı söz konusu. Hem cinsel kimliğin hem de seks işçiliği yapıyor olmanın yaşanan olumsuz deneyimleri tetiklediği de bir başka gerçekliktir.

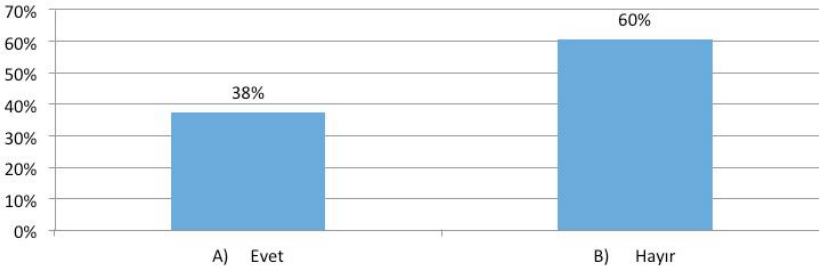
Anket katılımcılarının % 88'i çevrelerinden bir veya birden fazla kişinin cinsel kimlikleri ile ilgili bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Geriye kalan % 12 ise, eşcinsel veya biseksüel olduklarını çevrelerinden kimsenin bilmediğini belirtmiştir. Bu oranlar, kişilerin seks işçiliği yapıp yapmadıklarının çevrelerince bilinmesi noktasındaki oranlarla kıyaslandığında şöyle bir durum ortaya çıkmaktadır: Kişilerin daha büyük bir bölümü cinsel kimlikleri noktasında çevrelerinin bilgi sahibi olduğunu belirtirken, konu seks işçiliği olduğunda kişiler daha fazla çekinmekte ve damgalanmaktan korkmaktadır. Kişiler çevrelerine eşcinsel veya biseksüel olarak düşük düzeyde dahi olsa açılabilirken, seks işçiliği yaptıklarını söylemekten çekinmektedir. Önceki grafikte de gördüğümüz üzere anket katılımcılarının % 73'ünün seks işçiliği yaptığı bir veya birden daha fazla kişi tarafından bilinirken, katılımcıların % 88'inin cinsel kimliği bir veya birden daha fazla kişi tarafından bilinmektedir.

Cevabınız EVET ise, lütfen kim olduğunu belirtiniz.

Katılımcıların % 85'i cinsel kimliklerinin arkadaşları tarafından bilindiğini, % 42'si akrabaları arasında bir veya daha fazla kişinin cinsel kimliklerinden haberdar olduğunu, % 29'u aile üyelerinin, % 19'u sevgili/partnerlerinin, % 4'ü ise başka kişilerin cinsel kimlikleri hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Sevgili/partnerinin kendi cinsel kimliği hakkında bilgi sahibi olduğunu belirten kişiler, şu an bir sevgili/partner ile ilişkide olan veya biseksüel olup kadın veya erkek sevgilisine cinsel kimliğini açıklayan kişilerdir. “Diğer” seçeneğini işaretleyenler, şu kişilerin kendi cinsel kimliklerini bildiğini belirtmişlerdir: diğer seks işçileri, eski eşim.

Eşcinsel veya biseksüel olduğunuzu bildiği için sizinle ilişkisine son veren oldu mu?

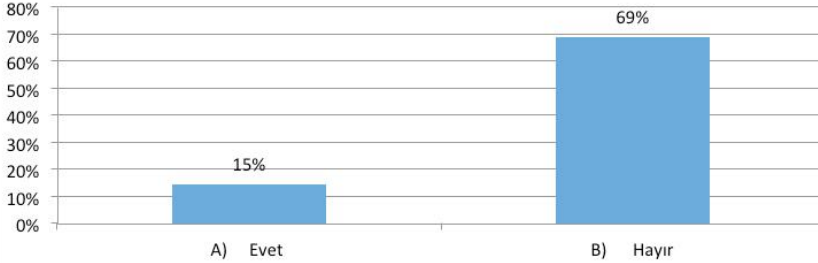

Anket katılımcılarının % 60'ı, cinsel kimliğini bilen kişilerin kendileriyle ilişkilerine son vermediğini, % 38'i ise sırf cinsel kimlikleri bilindiği için kendisiyle ilişkilerine son veren kişilerin olduğunu ifade etmiştir.

“Eski eşim internetteki yazışmalarımı gördü, bir erkekle. Sonra olan oldu, boşandık. Bana hakaret etti, dalga geçti.”²¹

“Her ortama ayak uydurmaya çalışıyorum. Kendimi belli etmemeye özen gösteriyorum. O sebeple de ne bileyim kimse ilişkisine son vermedi bugüne dek. Dikkatli oluyorum ama bilseler insanlar mutlaka dışlanırım. Bir de ben Keçiören’de yaşıyorum, orası daha muhafazakar.”²²

Sevgiliniz var ise, seks işçiliği yapıyor olmanız sevgiliniz/partneriniz için bir sorun teşkil ediyor mu?

Anket katılımcılarının sevgilileri/partnerleri ile olan ilişkilerinde seks işçiliği yapıyor olmalarının etkisini görebilmek için bazı sorular sorduk. Halihazırda sevgilisi/partneri olan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin % 69'u, seks işçiliği yapıyor olmalarının sevgilileri/partnerleri için bir sorun teşkil etmediğini belirtmiştir. Katılımcıların % 15'i ise, seks iş-

21

Murat ile görüşme, 1 Şubat 2014, Facebook üzerinden.

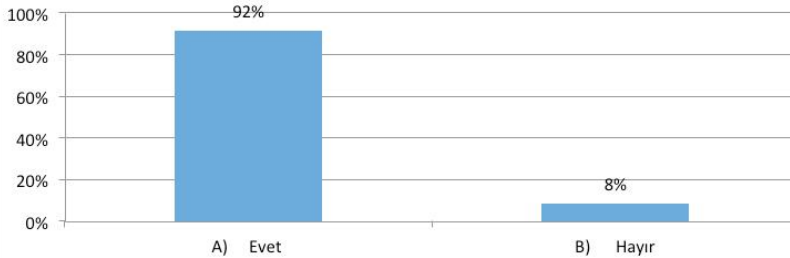
22

Onurcan ile görüşme, 30 Ocak 2014, Ankara.

çiliği yapıyor olmalarının, sevgilileri/partnerleri için bir sorun olduğunu ifade etmiştir. Seks işçiliği yapıyor olmalarının sevgilileri için sorun teşkil ettiğini belirten katılımcılar, bu durumun sebeplerini ise şu ifadelerle açıklamıştır: “toplumsal baskı, hastalık”, “başkalarıyla birlikte olmamı istemiyor”, “çünkü her sevgili seks işçiliğini onaylamaz”, “başka birileriyle birlikte olmamdan rahatsız oluyor”. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, seks işçiliği yapıyor olmak, birçok sevgili/partner için ciddi bir rahatsızlık sebebidir. Kıskançlık, sevgilisinin cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyon kapma riski ve dolayısıyla kendisinin konu hakkındaki sağlık endişesi, ahlaki nedenler, ortaya çıkması muhtemel toplumsal baskıdan korkma ve benzeri sebeplerle birçok kişi, sevgilisi/partnerinin seks işçiliği yapıyor olmasından ciddi rahatsızlık duymaktadır.

“Valla kaç sevgili değiştirdim sırf bu sebeple. Kıskanıyorlar deli gibi, sanki ben önüme gelene aşık oluyorum. Krize giriyorlar, bakıyorum olmuyor, ayrılıyorum.”²³

Seks işçiliği yaptığınızı insanlara rahatlıkla söyleyebildiğiniz bir sosyal çevrenizin olmasını ister misiniz?

Katılımcıların ezici bir çoğunluğu (% 92) seks işçiliği yaptıklarını çevrelerine rahatlıkla ifade edebilecekleri bir sosyal ortamlarının olabildiğini istemektedir. Geriye kalan % 8'lik bir grup ise, seks işçiliği yapıyor olduklarının çevreleri tarafından bilinmesine gerek olmadığını, bu şekilde yaşamaya devam etmelerinin pek sıkıntı yaratmadığını ifade etmiştir. Bu grup içerisinde yer alan kişilerin aslında yüksek bir kaygı taşıdıklarını, bu kaygının korkuya dönüştüğünü, çekindikleri için sosyal ortamlarında seks işçiliği yapıyor olduklarını söylemek istemeyeceklerini gözlemlemekteyiz. Sorumuza “Hayır” yanıtını verenlere, neden bu cevabı verdiklerini sorduğumuzda aldığımız cevaplardan bazıları şu şekildedir: “*kapalı bir toplumda yaşadığımız için hoş karşılanmaz*”, “*böyle kalması daha iyi*”, “*çevrem bana kızar diye çekinirim*”.

Erkek seks işçileri, kadın veya trans seks işçilerine kıyasla daha az görünür olabiliyor.

Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine yönelik toplumsal tutum ile ilgili veriler yukarıdaki grafiklerde yer almaktadır. Bu grupta yer alan seks işçileri toplumsal baskı, cinsel kimlik temelli ayrımcılık, seks işçiliğine yönelik olumsuz önyargılar ve reddediş, dışlanma ihtimali gibi sebeplerle

korkmakta ve zaten görünmez olan durumlarına görünmezlik katmaktadır. Bu bölümde yer alan son grafik, erkek seks işçilerinin kadın veya trans seks işçilerine kıyasla daha az görünür olabildiklerine dair anket katılımcılarının fikrini ortaya koymaktadır. Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri, diğer cinsiyet veya cinsiyet kimliklerinden seks işçisi gruplarının medyada, devlet politikalarının uygulanışında, toplumsal algıda ve diğer birçok alanda ciddi şekilde görünürlüklerinin olduğunu, erkek seks işçilerinin ise görünmezliğe itildiğini düşünmektedir. Bu durum, grup olarak görünmez olmalarının yanında, gündelik hayatlarında maruz kaldıkları sorunların da görünmez kılınmasına sebep olmaktadır.

AYRIMCILIK

Uyguladığımız anketin bölümlerinden bir tanesi, ayrımcılık konu başlığı ile ilgilidir. Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumunu tespit edebilmek amacıyla görünmezlik ve toplumsal tutumlar başlıklarına değindikten sonra, her iki başlığın ayrılmaz bir parçası olan ayrımcılık konusuna değinmek son derece önemlidir. Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin gündelik hayatlarında maruz kaldıkları (veya kalmadıkları) ayrımcı muamele veya bu muamele ile nasıl baş ettiklerine dair veri elde etmek amacıyla anketin bu bölümünde katılımcılara çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda, katılımcıların bugüne dek ayrımcılığa maruz kalıp kalmadıkları, kaldılar ise kimler tarafından ayrımcı muamele ile karşılaştıkları, hangi mekanlarda ayrımcılığı tecrübe ettikleri, ayrımcılığa karşı ne gibi adımlar attıkları ve benzeri sorulara cevap verilmesi istenmiştir.

Hem eşcinsel/biseksüel hem de seks işçisi olduğum için daha fazla ayrımcılığa maruz kalıyorum.

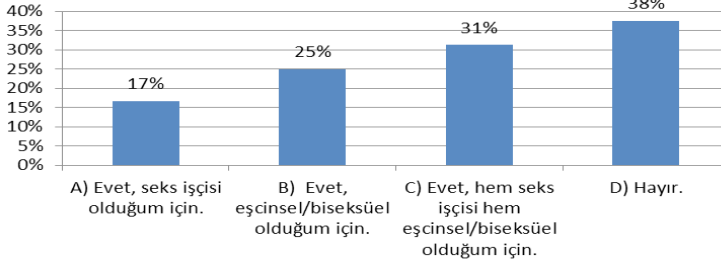

Anket katılımcılarının % 69'u hem cinsel kimliklerinin hem de seks işçiliği yapıyor olmalarının geneli itibarı ile daha fazla ayrımcılık ile kar-

şılaşmalarına sebep olduğunu düşünmektedir. Geriye kalan % 31’lik bir kesim ise bu tespite katılmamaktadır. Bu iddiaya katılmadığını belirten katılımcıların birkaç sebebi bulunmaktadır. Bu sebeplerden bir tanesi, katılımcıların önemli bir kısmının cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor oldukları bilgisini güvenmedikleri kişiler ile ve hatta yakın çevreleri ile dahi paylaşmıyor olmalarıdır. Dolayısıyla, görünmezlik zırhına bürünen birçok eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçisi, cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olmaları üzerinden de ayrımcılık ile karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Bazı katılımcıların ise yukarıdaki soruya cevap verirken, cinsel kimliklerinin görünür olması ancak seks işçiliği yapıyor olmalarının bilinmemesi sebebiyle, sadece cinsel kimlikleri sebebiyle ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu durumun da, “katılmıyorum” şeklinde verilen cevapların oranını yükselttiğini iddia edebiliriz.

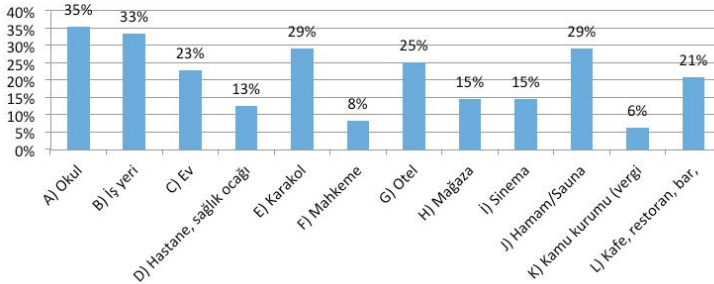
Kişilerin “ayrımcılık” sözcüğünden ne anladığı da bu anketteki ayrımcılık ile ilgili sorulara verilen cevapları etkilemektedir. Anketler doldurulurken, anketörler tarafından katılımcılara ayrımcılıktan kastımızın ne olduğuna dair gerekli yerlerde bilgilendirme yapılmıştır. Yine de, bazı katılımcılar, ayrımcılığı damgalanma, ötekileştirme, eşitlik karşıtlığı, şiddet ile ilişkilendirirken, bazı katılımcılar ise sadece çok ciddi hak ihlallerinin olmaması halinde ayrımcı muameleye maruz kalmadıklarını belirtebilmişlerdir. Dolayısıyla, yukarıdaki grafikte yer alan % 69’luk oranın eşcinsel ve biseksüel erkeklerin gündelik tecrübeleri dikkate alındığında daha yüksek olduğunu iddia edebiliriz.

Bugüne dek ayrımcılığa maruz kaldınız mı?

Anket katılımcılarına yöneltilen “Bugüne dek ayrımcılığa maruz kaldınız mı?” şeklindeki soruya, katılımcıların % 38’i “hayır”, % 31’i “evet, hem seks işçisi hem de eşcinsel/biseksüel olduğum için”, % 25’i “evet, eşcinsel/biseksüel olduğum için” ve % 17’si “evet, seks işçisi olduğum için” şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların bazıları, birden fazla şikkı işaretlemiştir. Burada dikkat çeken bir detay bulunmaktadır; o da, biseksüel erkek seks işçilerinin yalnızca birinin ayrımcılığa maruz kaldığını ifade etmiş olmasıdır. Ayrımcılığa maruz kaldığını ifade eden biseksüel erkek seks işçisi, bu durumun seks işçisi olması sebebiyle gerçekleştiğini ifade etmiştir. “Hayır” seçeneği dışındaki seçenekleri işaretleyenlerin hepsi kendini eşcinsel erkek olarak tanımlayan seks işçileridir.

Aşağıdaki hangi mekanlarda ayrımcılığa maruz kaldınız?

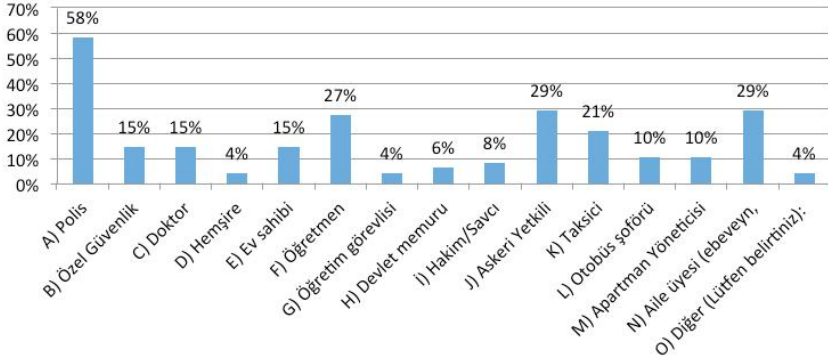
Bugüne dek ayrımcılığa maruz kaldığını belirten eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine, hangi mekanlarda ayrımcı muamele ile karşılaştıkları sorulmuştur. Bu soruya cevaben katılımcıların % 35’i “okul”, % 33’ü “iş yeri”, % 29’u “karakol”, % 29’u “hamam/sauna”, % 25’i “otel”, % 23’ü “ev”, % 21’i “kafe, restoran, bar, vb.”, % 15’i “mağaza”, % 15’i “sinema”, % 13’ü “hastane, sağlık ocağı”, % 8’i “mahkeme” ve % 6’sı “kamu kurumu (vergi dairesi, vs.)” şeklinde cevap vermiştir. Katılımcılar, sorulan soruya cevaben birden fazla şıkkı işaretlemişlerdir.

Verilen cevaplara bakıldığında, özellikle eşcinsel erkek seks işçilerinin çeşitli alanlarda ayrımcılık ile karşılaştıklarını gözlemlemekteyiz. En yüksek oranlar, kişilerin eğitim ve istihdam alanlarında ayrımcılık ile karşılaştıklarını göstermektedir. Yine aynı şekilde, eşcinsel erkek seks işçileri adalete erişim süreçlerinde, diğer bir deyişle karakol ve mahkemelerde polis veya yargıçların ayrımcı muamelesi ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ek olarak, çeşitli hizmet satın alım alanlarında birçok defa ayrımcı muameleye maruz kaldığı ortadadır. Özellikle eşcinsel erkek seks işçileri, sinema, hamam/sauna, mağaza, kafe, restoran, bar ve benzeri mekanlarda ayrımcılığa maruz kalmıştır. Bir diğer önemli bilgi, eşcinsel erkek seks işçilerinin sağlık hizmetlerine erişimde maruz kaldıkları ayrımcılık ile ilgilidir. Sorulan soruya “ev” şeklinde cevap veren eşcinsel erkek seks işçileri, kaldıkları ev içerisinde aile üyelerinin kendilerine yönelik ayrımcı uygulamalarından şikayet etmişlerdir.

Verilen cevaplar, kişilerin çalıştıkları mekanlar ile ilişkilidir. Örneğin, cadde veya sokaklarda müşteri arayan eşcinsel erkek seks işçilerinin polise daha fazla karşılaştıkları ve polisin ayrımcı muamelesine maruz kaldıkları gözlemlenmektedir. Buna ek olarak sinema, hamam/sauna gibi alanlarda müşteri bulan veya cinsel hizmet sunan kişilerin bu gibi alanlarda ayrımcı

muamele ile karşılaşma oranları diğer seks işçilerine kıyasla daha yüksektir.

Bugüne dek aşağıdaki kişilerden hangileri tarafından ayrımcı muameleyle maruz kaldınız?

Anket katılımcılarına kimler tarafından ayrımcılığa maruz kaldıklarına dair bir soru yönelttiğimizde verilen cevaplar şu şekilde gerçekleşmiştir: % 58 “polis”, % 29 “askeri yetkili”, % 29 “aile üyesi”, % 27 “öğretmen”, % 21 “taksici”, % 15 “ev sahibi”, % 15 “doktor”, % 15 “özel güvenlik”, % 10 “otobüs şoförü”, % 10 “apartman yöneticisi”, % 8 “hakim/savcı”, % 6 “devlet memuru”, % 4 “hemşire”, % 4 “öğretim görevlisi”, % 4 “diğer”.

Bu grafikten de anlayabileceğimiz üzere, katılımcıların yarısından fazlası bizzat polis tarafından ayrımcı muamele ile karşılaşmıştır. Vatandaş koruma görevi olan polislerin bizzat ayrımcılığın uygulayıcısı olduğunu, dolayısıyla eşcinsel erkek seks işçilerine yönelik kurumsal ayrımcılığın yüksek olduğunu görmekteyiz. Aynı şekilde birçok katılımcı askeri yetkililer tarafından ayrımcılığa maruz kaldığını belirtmiştir. Bu durum, katılımcıların zorunlu askerlik hizmetinden muaf olmak amacıyla askeri hastanelere

yaptıkları başvurular esnasında veya askerlik hizmetini gerçekleştirirken ortaya çıkmıştır. Yine önemli bir kısım katılımcı, ev içerisinde aile üyeleri tarafından ayrımcı muamelenin mağduru olduklarını ifade etmiştir. Sağlık hizmetlerine erişimde doktor ve hemşirelerin, eğitim hayatında öğretmen veya öğretim görevlilerinin, adalete erişim süreçlerinde savcı/hakimlerin ayrımcı muamele noktasında fail olduklarına tanık olmaktadır. Barınma hakkı noktasında apartman yöneticisi veya ev sahiplerinin, diğer hizmet alanlarına erişimde taksicilerin veya otobüs şoförlerinin, özel güvenlik görevlilerinin eşcinsel erkek seks işçilerini ayrımcı muameleleriyle hedef aldığını söyleyebiliriz.

“Bir öğretmenimiz vardı ilkokul 4. sınıfta, kadın bana takmıştı. Neden sürekli kadın gibi gülüyorsun diyerek beni sindirirdi, koskoca sınıfın önünde kırmızı olurdum. Dalga geçiyordu benimle.”²⁴

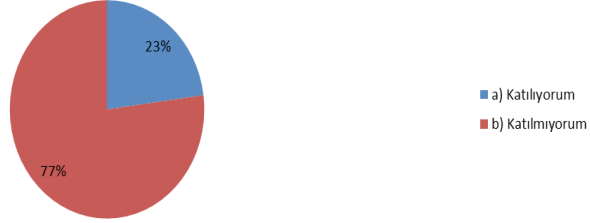
Seks işçiliği yaptığım bilirse, öğretmenler/öğretim görevlileri veya öğrenciler tarafından ayrımcılık göreceğimden ötürü eğitim hayatım biter.

Katılımcıların büyük bir bölümü (% 83), eğitim hayatında seks işçiliği yapıyor olma durumu üzerinden öğretmenler/öğretim görevlileri veya öğrenciler tarafından ayrımcılık ile karşılaşacakları için eğitim hayatlarının

bitebileceğini belirtmişlerdir. Sadece % 17'lik bir grup, yaptıkları iş dolayısıyla eğitim hayatında ayrımcılık ile karşılaşmayacağını ifade etmiştir.

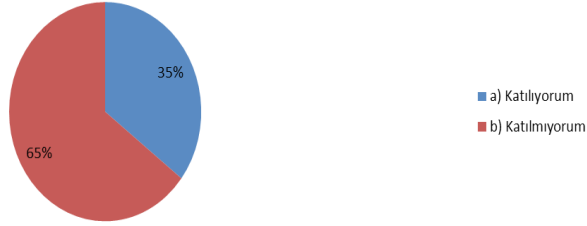
Polis tarafından bana Kabahatler Kanunu gerekçesiyle keyfi para cezası kesildi.

Anket katılımcılarına, yüksek oranda ayrımcı muamele ile karşılaştıkları polisler tarafından ne tür muamele ile karşılaştıklarına dair sorular da yöneltilti. Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere, büyük oranda trans ve trans olmayan kadın seks işçilerine cadde veya sokaklarda müşteri beklerken veya ev baskınları esnasında yazılan idari para cezalarının erkek seks işçilerine de kesildiğini görmekteyiz. Anket katılımcılarının % 77'si polis tarafından kendilerine idari para cezası kesilmediğini belirtirken, geriye kalan % 23 Kabahatler Kanunu gerekçesiyle kendilerine para cezası kesildiğini ifade etmiştir. Oranın düşük olmasının birkaç sebebi bulunmaktadır. Öncelikle, anket katılımcısı biseksüel erkek seks işçilerinin hiçbiri polis tarafından yazılan para cezası ile karşılaşmamıştır. % 23'lük dilim içerisinde yer alan katılımcıların hepsi kendini eşcinsel olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, katılımcıların büyük bir bölümü cadde veya sokaklarda, parklarda veya kamuya açık diğer alanlarda değil, kendi evlerinde, otellerde, arkadaşlarının evlerinde veya müşterilerin kendi evlerinde cinsel hizmet sunmakta, internet üzerinden müşteri aramaktadır. Bu durum da, polis

ile karşılaşmalarını en az düzeye indirmektedir. Kendilerine para cezası kesildiğini belirten eşcinsel seks işçileri, bir veya birden daha fazla defa açık alanlarda müşteri aradıkları gerekçesiyle para cezası uygulamalarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

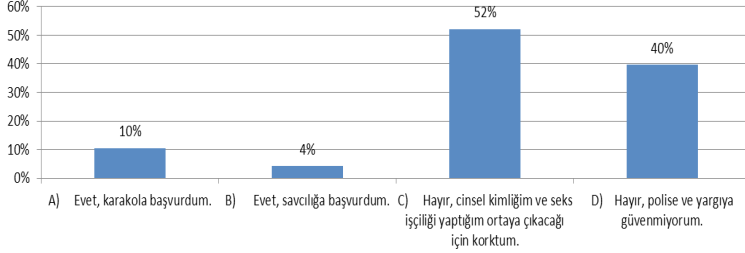
Yolda yürürken polis tarafından keyfi şekilde durduruldum, polisler benimle dalga geçtiler.

Katılımcıların % 35'i yolda yürürken polisler tarafından keyfi şekilde durdurulduklarını ve cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olmaları sebebiyle polislerin kendileri ile dalga geçtiğini ifade etmişlerdir. Geriye kalan % 65 ise, polislerin bu tarz onur kırıcı muamelesi ile karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Bu grafikteki oranlar da, bir önceki grafikteki oranların düşüklüğü ile ilgili yapılan açıklamalar üzerinden değerlendirilmelidir.

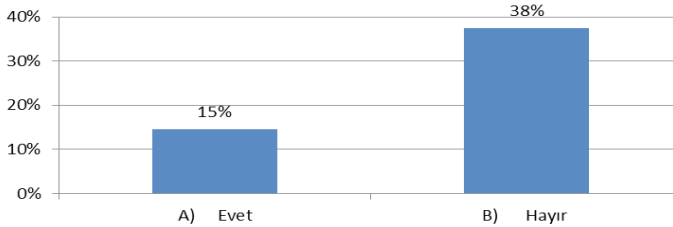
“Polis bir kere beni parkta durdurdu, saçma sapan sorular sordu. Yanındakiyle birlikte bana hakaret ettiler, bir şey diyemedim. ‘Ne iş yaptığını biliyoruz, kimden saklıyorsun?’ diye tehdit ettiler. Bir daha gördüklerinde canımı yakacaklarını söylediler.”²⁵

Bugüne dek, ayrımcılığa maruz kaldığınız için suç duyurusunda bulundunuz mu?

Ayrımcı muamele ile çeşitli vesileler ile karşılaştığını belirten anket katılımcılarının adalete erişim konusunda çekingen davrandıklarını, daha doğrusu adalete güvenmediklerini görmekteyiz. Anket katılımcılarının sadece % 10'u ayrımcı muamele sonrası karakola başvurduğunu belirtirken, sadece % 4'ü yaşadıkları olay sonrası savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu belirtmiştir. Katılımcıların % 52'si suç duyurusunda bulunmadığını çünkü cinsel kimliği ve seks işçiliği yaptığı ortaya çıkacağı için korktuğunu belirtirken, yine katılımcıların % 40'ı polise ve yargıya güvenmediğini belirtmiştir. Katılımcılar, bu soruya cevaben birden fazla seçeneği işaretlemişlerdir.

Eğer cevabınız EVET ise, başvurunuzdan herhangi bir sonuç aldınız mı?

Ayrımcılık sonrası suç duyurusunda bulunanların, yaptıkları başvuru sonrası herhangi bir geri dönüş alıp alamadıklarına dair sorumuza katılımcıların % 15'i "evet" derken, % 38'i "hayır" demiş, geriye kalan orandaki katılımcı ise bu soruya yanıt vermemiştir. Ayrımcılık ile karşılaşan katılımcılar bir yandan adalete güvenmemekte ve dolayısıyla suç duyurusunda bulunmamakta, bir yandan da suç duyurusunda bulunanların çok küçük bir kısmı yaptıkları başvurudan bir sonuç alabildiklerini belirtmektedir. Yaptıkları suç duyurusundan sonuç aldığını belirten katılımcıların, ne tür sonuçlar aldıklarına dair sorumuza verdikleri yanıtlar şu şekildedir: "takipsizlik", "başvurumu geri çekmek zorunda kaldım", "olumsuz", "takipsizlik çıktı", "savcılığa başvurdum, sonuç alamadım", "olumsuz yanıt aldım", "açıkçası olumlu bir sonuç çıkmadı, eşcinsel olduğum için fazla üzerine düşmediler".

"Korkuyorsun zaten. Ayrımcılık yapmışlar sana, hakime, polise güvenemiyorsun, onlardan korkuyorsun. Sonra ailem öğrenir diye korkuyorsun. Başvursak mahkemeye kaç ay sürüyor zaten, Allah aşkına sanki lehime kararlar mı çıkacak?"²⁶

Bugüne dek hakkımda savcı/hakim tarafından eşcinsel/biseksüel olmam veya seks işçiliği yapıyor olmam sebebiyle tarafı yargılama yapılmıştır.

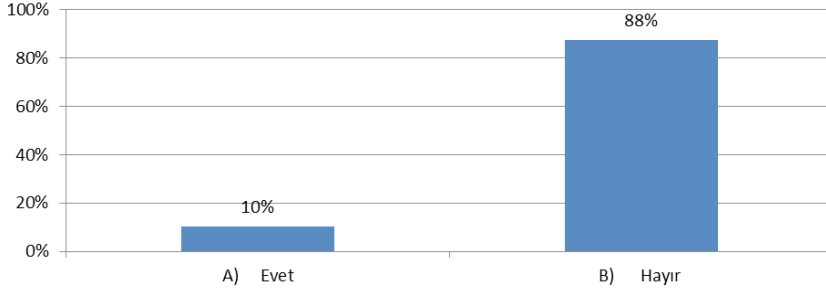

Ayrımcılığa maruz kaldığımda, cinsel kimliğim veya seks işçiliği yaptığım ortaya çıkacağı için polise veya yargıya başvurmak istemem.

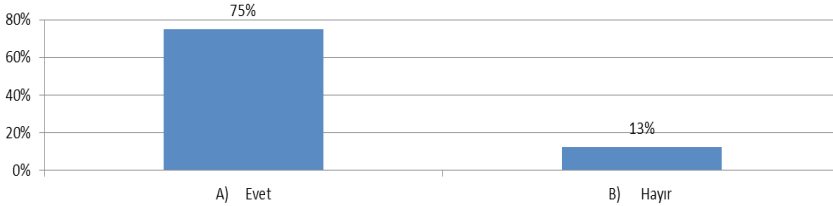

Katılımcıların önemli bir bölümü (% 83) yargı mensupları tarafından ayrımcı bir muamele veya taraflı uygulamalara maruz kalmadıklarını belirtmiştir. Sadece % 17'lik bir katılımcı grubu, savcı veya hakimler tarafından cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olmaları üzerinden ayrımcı bir muamele ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Ayrımcı muameleyle maruz kalınmadığını belirten katılımcı oranının yüksek olması, katılımcıların önemli bir bölümünün bugüne dek hiçbir şekilde maruz kaldıkları hak ihlalleri ile ilgili yargıya başvurmamış olması ile açıklanabilir. Katılımcıların ezici bir çoğunluğu adalete güvenmediğini, polis, hakim ve savcılar ile iletişime geçmek istemediklerini belirtmişlerdir. Adalete güvensizliğin yanında, katılımcıların önemli bir bölümü (% 75) bugüne dek herhangi bir suç duyurusunda bulunmak istememelerini cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olmaları üzerinden yaşanması muhtemel deşifre olma durumu ile açıklamaktadırlar. Dolayısıyla, bugüne dek suç duyurusunda bulunmuş ve soruşturma veya kovuşturma süreci geçirmiş olan katılımcıların % 17'lik bölümü oluşturduğunu ve onların da ayrımcı bir muamele ile karşılaştıklarını belirtebiliriz.

Bugüne dek kirada oturduğunuz evinizden çıkarıldınız mı?

Cevabınız HAYIR ise, seks işçiliği yaptığınız veya eşcinsel/biseksüel olduğunuz ev sahibi veya oturduğunuz apartman sakinleri tarafından bilinseydi, evden çıkarılmanız için bir çaba harcanır mıydı?

Barınma hakkı ile ilgili olarak, katılımcılara bugüne dek kirada oturdukları evden çıkarılıp çıkarılmadıkları sorulmuştur. Katılımcıların % 88'i “hayır” cevabını vermiştir. Sadece % 10’luk bir kesim, kirada oturdukları evden çıkarıldığını ifade etmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, katılımcıların önemli bir kısmının halihazırda aileleri ile yaşıyor olduklarıdır. Dolayısıyla, kendi cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olma durumları şu an yaşadıkları evleri etkileme kapasitesine sahip

unsurlar değildir. Zira, katılımcıların önemli bir bölümü cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yaptıklarını hem ailelerinden hem de çevrelerinden gizlemektedirler.

Anket katılımcılarına, seks işçiliği yapıyor oldukları veya cinsel kimliklerinin apartman sakinleri veya ev sahipleri tarafından bilinmesi halinde evden çıkarılmaları yönünde bir çabanın harcanıp harcanmayacağına dair sorduğumuz soruya ezici bir çoğunluk (% 75) “*evet*” cevabını vermiştir. Dolayısıyla, katılımcılara göre barınma hakkının gaspı noktasında cinsel kimlik ve seks işçiliği yapıyor olmak katalizör görevi görmektedir.

Seks işçiliği yaptığımız için LGBT (lezbiyen, gey, biseksüel, trans) örgütleri tarafından görmezden geliniyoruz. Bu örgütler sorunlarımıza odaklanmıyor.

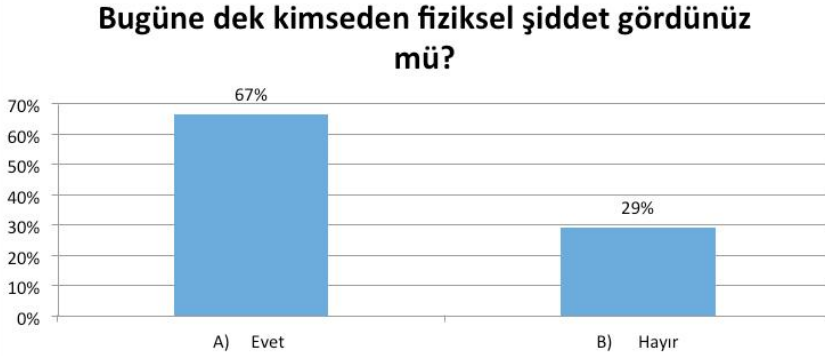

Anket katılımcılarına, ayrımcılık ile ilgili genel insan hakları durumlarını tespit etmek amacıyla sorduğumuz soruların yanında, eşcinsel veya biseksüel kimlikleri üzerinden LGBT sivil toplum kuruluşları ile olan bağlarına dair de yukarıdaki grafikteki iddiaya dair ne düşündüklerini sorduk. Katılımcıların % 79'u, seks işçiliği yaptıkları için LGBT örgütleri tarafından görmezden geldiklerini veya kendilerine has sorunlara bu örgütlerin değinmediğini belirtmiştir. Katılımcıların % 21'i ise, bu fikre katılmadıklarını ifade etmiştir.

ŞİDDET

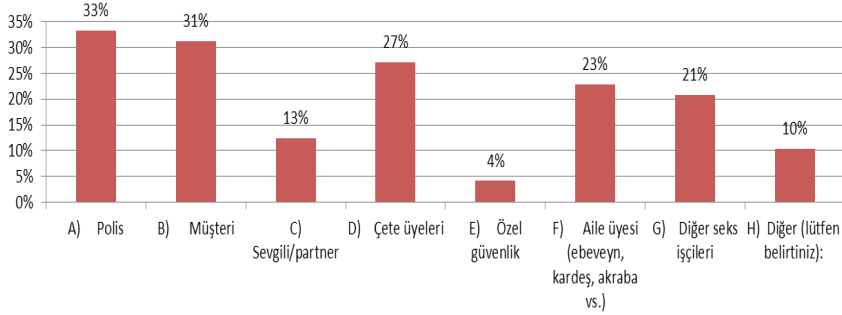
Anket katılımcılarına, şiddet deneyimleri ile ilgili sorular da yönelttik. Fiziksel, psikolojik, cinsel şiddet noktasında maruz kaldıkları hak ihlalleri, şiddetin failleri, şiddet sonrası adalete erişim süreçleri ve ilgili konulara dair bir fikrimizin olması amacıyla çeşitli sorular sorduk.

Katılımcıların % 67'si bugüne dek bir veya birden fazla kişiden fiziksel şiddet gördüğünü belirtirken, % 29'u bugüne dek hiçbir şekilde fiziksel şiddete maruz kalmadıklarını ifade etmiştir. Fiziksel şiddete maruz kalma oranı eşcinsel erkek seks işçileri arasında daha yüksektir. Biseksüel erkek seks işçileri, fiziksel şiddete genellikle zorunlu askerlik hizmetini yaparken veya aile üyeleri tarafından maruz kaldıklarını belirtirken, bu durumun kendi cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olmaları ile ilgili olmadığını belirtmişlerdir. Yine de, biseksüel erkek seks işçilerinin fiziksel şiddete cinsel kimlikleri veya seks işçiliği yapıyor olmaları sebebiyle hiçbir şekilde maruz kalmadıklarını iddia edemeyiz. Olsa olsa, biseksüel erkek seks işçilerinin müşterilerini daha güvenli ortamlarda buldukları ve fiziksel güvenlik açısından daha risksiz ortamlarda cinsel hizmet sunduk-

ları üzerinden bu durumun gerçekleştiğini iddia edebiliriz. Ayrıca, kendini biseksüel olarak tanımlayan erkek seks işçilerinin cinsel kimlikleri üzerinden gündelik hayatlarında görünür olmamaları da fiziksel şiddeti daha az tecrübe etmeleri ile sonuçlanabilmektedir.

Cevabınız EVET ise, size aşağıda kimin bugüne dek fiziksel şiddet uyguladığını belirtebilir misiniz?

Bugüne dek bir veya birden fazla defa fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten katılımcıların % 33'ü polis, % 31'i müşteri, % 27'si çete üyeleri, % 23'ü aile üyeleri, % 21'i diğer seks işçileri, % 13'ü sevgili/partner, % 4'ü de özel güvenlik tarafından mağdur edildiklerini belirtmiştir. Katılımcıların % 10'u "diğer" seçeneğini işaretlemiştir. Bu kapsamda fail olarak ifade edilen kişiler şunlardır: "gecelik ilişki", "asker", "iş yerinde bir çalışan", "otobüsteki bir yolcu".

Fiziksel şiddetin failleri büyük oranda polis, müşteriler, çete üyeleri, aile üyeleri ve diğer seks işçilerinden oluşmaktadır. Burada dikkat çeken bir husus, birçok katılımcının kendi akranları olan diğer seks işçilerinden fiziksel şiddet gördüklerine dair ifadedir. Bu durum, özellikle para veya müşteri üzerinden yaşanan anlaşmazlıklar, mekan kapma ile ilgili sıkıntı-

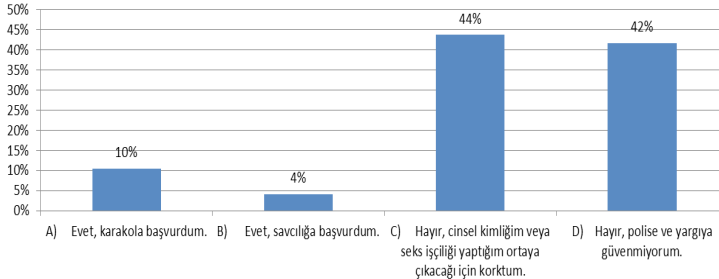
lar veya kişisel problemlerden kaynaklanmaktadır. Sonuçta, seks işçileri kendi aralarında fiziksel şiddete varan tartışmalar tecrübe etmektedir. Bununla birlikte, birçok eşcinsel erkek seks işçisi, kendilerinden haraç almak isteyen çete üyelerinin olduğunu ve mağdur edildiklerini ifade etmiştir. Bazı eşcinsel erkek seks işçileri, sevgili/partnerleri tarafından çeşitli sebeplerle fiziksel şiddete maruz bırakıldıklarını ifade etmiştir. Yine bazı eşcinsel seks işçileri, parklarda müşteri ararken özel güvenlik görevlileri tarafından darp edildiklerini belirtmiştir.

“Bir ara A Takımı diye bir şey vardı, belki şimdi de var ama karşılaşmıyorum. Çıktığım parkın orada geyleri topladılar ve dövmeğe başladılar. Beni de feci şekilde tekmelemiştir, dövmüşlerdi. Hakaret ediyorlardı hep.”²⁷

“İki kişiyi eve almıştık arkadaşımınla birlikte müşteri diye. Bizi darp edip, tecavüz ettiler. Hiçbir şey yapamadık.”²⁸

“Bir müşterim bana şiddet uyguladı bir defasında. Adam içkiliydi, boşalmıyordu. Ben de daha fazla kalmak istemedim kendisiyle, adam beni darp etti, zar zor dışarı attım.”²⁹

Fiziksel şiddet sonrası suç duyurusunda bulundunuz mu?

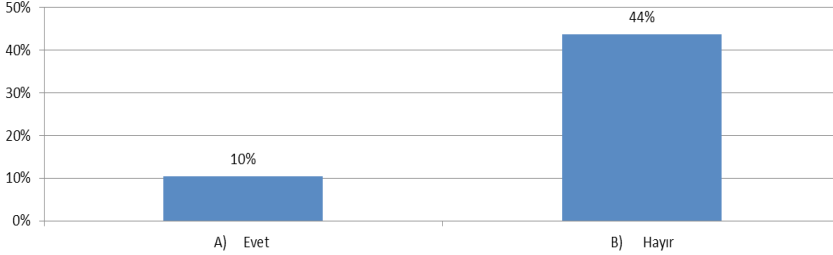
27

28

29

Deniz ile görüşme, 12 Ocak 2014, Ankara.
Hakan ile görüşme, 12 Ocak 2014, Facebook üzerinden.
Onurcan ile görüşme, 30 Ocak 2014, Ankara.

Eğer cevabınız EVET ise, suç duyurunuzdan herhangi bir sonuç aldınız mı? Aldıysanız, nasıl sonuçlandığını belirtebilir misiniz?

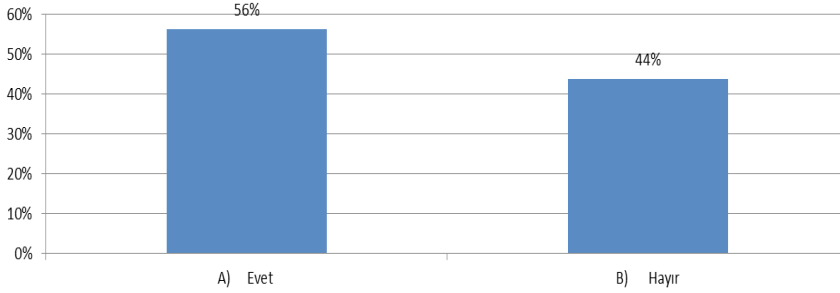

Adalete erişim sürecinde yaşanan sıkıntılar veya eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin görünürlükleri konusunda yaşadıkları tereddüt, fiziksel şiddet sonrası suç duyurusunda bulunup bulunmadıklarına dair grafikte tekrar ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların sadece % 14'ü yaşadıkları şiddet olayı sonrası polise veya savcılığa başvuruda bulunduğunu ifade etmiştir. Geriye kalan % 86'lık bir kesim, cinsel kimliği veya seks işçiliği yaptığı ortaya çıkacağı için veya adalete ve polise güvenmediği için şiddet olayı sonrası suç duyurusunda bulunmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların % 10'u suç duyurularının sonuçlandığını ifade ederken, % 44'lük bir grup bu konuda herhangi bir sonuç alamadıklarını ifade etmiştir. Polise veya savcılığa başvuru yaptığını ve sonuç aldığını belirten katılımcıların, ne tür bir sonuç aldıklarına dair söyledikleri şu şekildedir: “Yaşadığım polis şiddetinden dolayı şikayetinden sonra mahkeme 2 polisi görevden uzaklaştırdı”, “takipsizlik”, “suç duyurusunu geri almak zorunda kaldım”, “geri almak zorunda kaldım”, “polise başvurdum, bana bu işleri bırakmamı söyledi”, “olumsuz yanıt aldım”.

Verilen yanıtlardan görüldüğü üzere, katılımcıların sadece bir tanesi yaptığı suç duyurusu sonrasında dava açıldığını ve mahkemenin şiddet uygula-

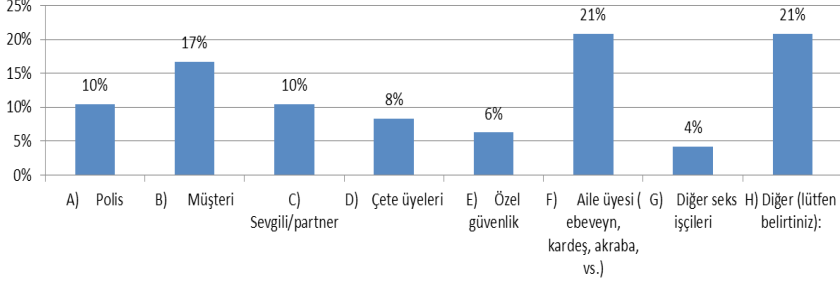
yan polisler hakkında görevden uzaklaştırma kararı verdiğini belirtmiştir. Diğer katılımcılar, yaptıkları başvurular sonrasında takipsizlik kararları verildiğini, polisin suç duyurusu esnasında mağdurdan seks işçiliğini bıraktırması noktasında tehdit yöntemine başvurduğunu, deşifre olma veya failden şiddet görme korkusu sebebiyle yapılan suç duyurularının geri çekildiğini veya sürecin tamamında yapılan suç duyurularından olumsuz yanıt alındığını belirtmiştir.

Bugüne dek hiç cinsel saldırıya (cinsel taciz, tecavüz) uğradınız mı?

Katılımcıların % 56'sı bugüne dek bir veya birden fazla defa cinsel saldırıya maruz kaldığını ifade etmiştir. Geriye kalan % 44'lk bir grup ise, bugüne dek cinsel saldırı mağduru olmadığını ifade etmiştir. Kendini biseksüel olarak tanımlayan erkek seks işçilerinin büyük bir kısmı, bugüne dek cinsel şiddete maruz kalmadıklarını ifade etmiştir. Dolayısıyla bugüne dek bir veya daha fazla defa cinsel saldırıya maruz kaldığını belirtenlerin ezici bir çoğunluğu kendini eşcinsel olarak tanımlayan erkek seks işçileridir. Bunun sebebi ile ilgili fiziksel şiddet ile ilgili verilerin tartışıldığı önceki grafiklerin altındaki açıklamalara bakabilirsiniz.

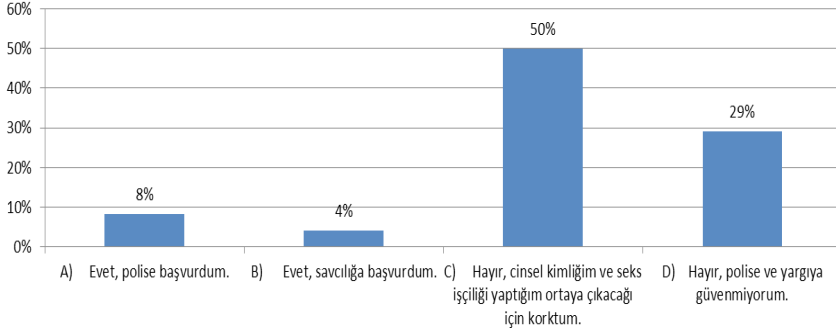
Cevabınız EVET ise, size aşağıda kimin bugüne dek cinsel şiddet uyguladığını belirtebilir misiniz?

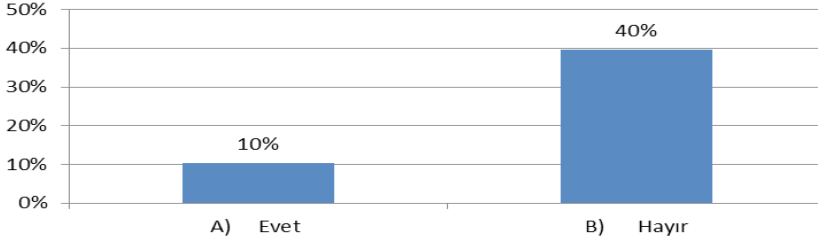
Cinsel şiddetin failleri ile ilgili bahsedilen gruplar şu şekildedir: % 21 aile üyesi, % 17 müşteri, % 10 polis, % 10 sevgili/partner, % 8 çete üyeleri, % 6 özel güvenlik, % 4 diğer seks işçileri ve % 21 “diğer”. “Diğer” kategorisinde bahsedilen kişiler şu şekildedir: “komşumuzun oğlu”, “gecelik ilişki”, “tanımadığım biri tarafından kandırıldım ve tecavüze uğradım”, “tanımadığım bir adam”, “bakkal”, “arkadaşım”, “apartman yöneticisi”, “market çalışanı”, “askerler”, “kuaför”, “serseri biri”, “mahalleden biri”.

Özellikle eşcinsel erkek seks işçileri, yaptıkları iş esnasında polisler, müşteriler, çete üyeleri, özel güvenlik görevlileri veya diğer seks işçileri tarafından cinsel taciz veya tecavüz fiillerinin mağduru olurken, bir yandan da gündelik hayatlarında ailelerinin erkek mensupları (abi, baba, amca, vs.), sevgili/partnerleri, mahalledeki komşuları, hizmet aldıkları market, bakkal sahipleri, esnaf, yolda yürürken karşılaştıkları kişilerin de cinsel saldırısına uğramıştır.

Cinsel saldırı sonrası suç duyurusunda bulundunuz mu?

Eğer cevabınız EVET ise, başvurunuzdan herhangi bir sonuç aldınız mı?

Fiziksel şiddet sonrası katılımcıların adalete erişim noktasındaki isteklerinin oranı ne ise, cinsel şiddet sonrası da aynı durum yaşanmaktadır. Hatta, cinsel saldırı sonrası adalete başvurduğunu belirten kişilerin oranı düşmüştür. Toplamda % 12'lik bir grup cinsel saldırı sonrası savcılığa veya polise başvurduğunu belirtirken, katılımcıların % 79'u cinsel kimliği veya hangi işi yaptığı deşifre olacağı için veya yargıya ve polise güvenmediği için suç duyurusunda bulunmadığını belirtmiştir. Anket katılımcılarının % 10'u suç duyurusu sonrasında olumlu veya olumsuz sonuç elde ettiği-

ni belirtirken, % 40'lık bir grup ise hiçbir sonuç elde edemediğini ifade etmiştir. Suç duyuruları sonrası olumlu veya olumsuz sonuç aldığı belirten katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir: *“takipsizlik”, “suç duyurusunu geri çekmek zorunda kaldım”, “o kişiyi affettim ve ailem o kişiyi affettiğim için bana hakaretlerde bulundu, henüz yaşıım 15 idi”, “polise başvurdum, bana cinsel saldırı sonrası zevk aldığımı söylediler”, “ne yazık ki sonuç alamadım, bana yeniden başvuru yapmamı söylediler”*.

Görüldüğü üzere, cinsel saldırı sonrası olumlu sonuç aldığı belirten hiçbir katılımcı olmamıştır. Mağdurlar, suç duyurusunda bulunmak istediklerinde polisler tarafından kendileriyle dalga geçilmiş, tecavüzden “zevk” aldıkları belirtilmiş, suç duyuruları takipsizlikle sonuçlanmış, davaları reddedilmiş, failerin korkusuyla veya aile ve çevrelerine deşifre olma korkusuyla suç duyurularını geri çekmişler veya faileri çeşitli başka gerekçelerle *“affetmiştir”*.

Sadece fiziksel ve cinsel şiddete değil, aynı zamanda psikolojik şiddete (tehdit, korkutma) de maruz kaldım.

Fiziksel ve cinsel şiddet sonrası psikolojik destek almadım.

Katılımcıların % 60'ı, bugüne dek sadece fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmadığını, aynı zamanda tehdit, korkutma ve benzeri eylemler sonucunda psikolojik şiddete de maruz kaldığını ifade etmiştir. Katılımcıların % 85'i, yaşadıkları psikolojik şiddet sonrası kimseden psikolojik destek almadığını ifade etmiştir.

“Eve aldığım müşterim tecavüz etmişti bana bir keresinde. Yeni başlamıştım çalışmaya, kilitlendim resmen, bir şey yapamadım. Adam iri yarıydı zaten, bir de şok olmuştum. Psikolojim bozuldu tabii ki, ama kimseye de anlatamamıştım uzunca bir süre. Kaç sene sonra yine bu işi yapan bir arkadaşşıma anlattım. O kadar, psikolojik destek hak getire.”³⁰

Fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığımda nereye başvuracağımı biliyorum.

Fiziksel ve cinsel şiddet sonrası bana destek sunacak dernekler veya oluşumlar var.

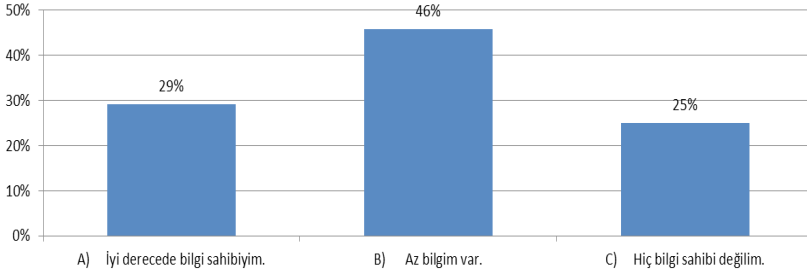

Katılımcıların % 60'ı yaşadıkları şiddet olayları sonrasında hangi kurumlara başvuracaklarını bildiklerini belirtmiştir. Geriye kalan % 40 ise, şiddet sonrası hangi kurumlardan destek alacaklarını bilmediklerini belirtmiştir. Bu kapsamda, katılımcıların % 58'i yaşadıkları fiziksel veya cinsel şiddet sonrası kendilerine destek sunacak dernek veya oluşumların olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların sadece % 42'si, polis, savcılık, mahkemeler gibi kurumların yanında, kendilerine sosyal, hukuki ve psikolojik destek sunacak derneklerin olduğunu bildiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, ilgili alanlarda çalışan derneklerin faaliyetlerinin eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri tarafından bilinmediği veya yeterince takip edilmediğini göstermesi bakımından önemlidir.

SAĞLIK

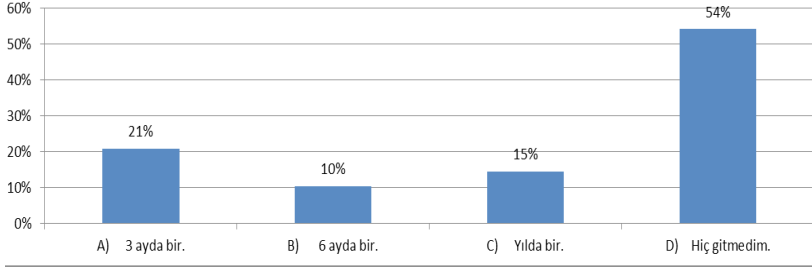
Çalışmamız kapsamında, eşcinsel ve biseksüel erkeklerin sadece genel insan hakları durumuna odaklanmak istemedik. Böyle bir çalışma yapmaya karar verdiğimizde, eşcinsel ve biseksüel erkeklerin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sıkıntılar, genel cinsel sağlık bilgisi, sağlık güvencesi gibi sağlık başlığı altında incelenebilecek konulardaki durumlarını da tespit etmek istedik. Bu kapsamda, cinsel ilişki esnasında kondom kullanımı, riskli cinsel davranışlar, sağlık merkezlerine erişim, müşterilerle kondom pazarlığı, sevgili/partnerlerle cinsel ilişki esnasındaki tutum, hijyen gibi konularda genel sorular sorulmuştur.

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda ne derece bilgi sahibisiniz?

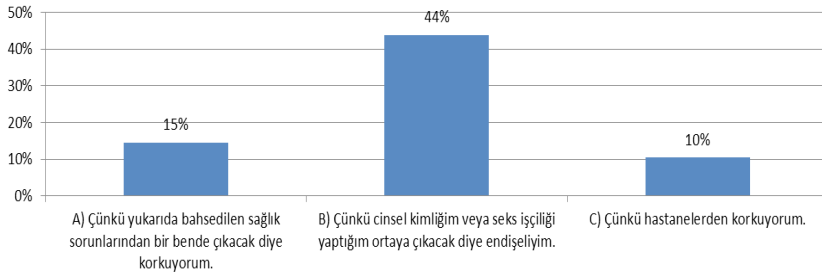
Anket katılımcılarının % 46'sı cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda az bilgi sahibi olduğunu belirtirken, % 29'u iyi derecede bilgi sahibi olduğunu, % 25'i ise bu konuyla alakalı hiç bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Genel itibarı ile değerlendirdiğimizde, katılımcıların toplam % 71'i cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ile ilgili az veya hiç bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir.

Hangi sıklıkla cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ile ilgili sağlık kuruluşlarına gidiyorsunuz?

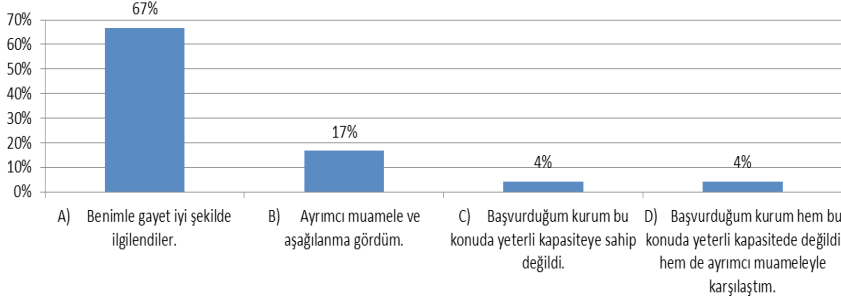
Katılımcılara, hangi sıklıkla cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili testlerini yaptırmak üzere bir sağlık kuruluşuna başvurduklarını sorduğumuzda aldığımız yanıtlar şu şekildedir: % 54 “hiç gitmedim”, % 21 “3 ayda bir”, % 15 “yılda bir”, % 10 “6 ayda bir”. Katılımcıların yarısından fazlası, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ile ilgili test yaptırmak amacıyla hiç herhangi bir sağlık kuruluşuna başvurmamıştır. Bu durum, tedirginlik vericidir. Katılımcıların sadece % 21’i düzenli testler yaptırdığını belirtirken, % 25’lik bir kesim 6 ayda bir veya yılda bir defa test yaptırdıklarını belirtmiştir.

Bir sağlık kurumuna hiç başvurmadıysanız, niye başvurmadınız?

Anket katılımcılarına, bugüne dek bir sağlık kuruluşuna başvurmadılar ise, bunun sebeplerinin ne olduğunu sorduk. Katılımcıların % 44'ü, cinsel kimliği veya seks işçiliği yaptığı ortaya çıkacak diye endişelendiği için başvurmadığını belirtirken, % 15'i test yaptırdıktan sonra kendilerinde herhangi bir cinsel yolla bulaşan enfeksiyon tespit edileceğinden korktuğunu, % 10'luk bir kesim ise genel olarak hastanelerden korktuğunu, hazzetmediğini belirtmiştir.

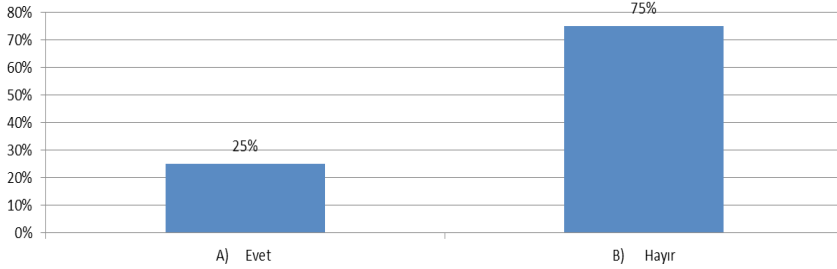
Bir sağlık kurumuna başvurduysanız nasıl bir muamele gördünüz?

Katılımcıların % 67'si herhangi bir sağlık kuruluşuna başvurduklarında sağlık personelinin kendileriyle gayet iyi şekilde ilgilendiklerini belirtmiştir. % 17'lik bir kesim ayrımcı muamele ve aşağılanmayla karşılaştığını ifade etmiştir. % 4'lül bir kesim başvurdukları sağlık kuruluşunun ilgili konuyla alakalı yeterli kapasiteye sahip olmadığını belirtmiş, % 4'lük bir başka kesim ise başvurduğu kuruluşun hem yeterli kapasiteye sahip olmadığını hem de bu kuruluştaki ayrımcı muamele ve aşağılanma gördüğünü belirtmiştir. Katılımcıların önemli bir kesimi, cinsel kimliklerini veya seks işçiliği yaptıkları gerçeğini gündelik hayatlarında gizlemektedir. Bu gizlenme durumu, sağlık kuruluşlarına yapılan başvurularda da devam et-

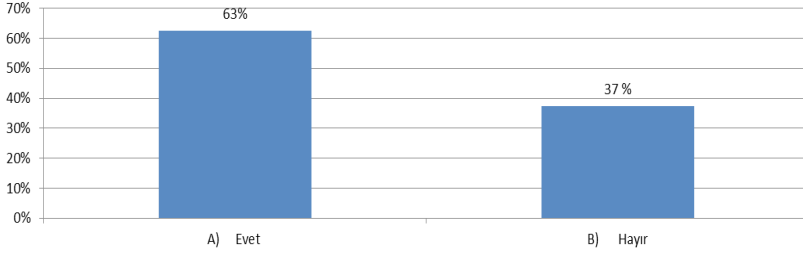
mektedir. Kişilerin açık bir şekilde cinsel kimlikleri veya mesleki statüleriyle ilgili sağlık kuruluşlarına başvurmaları halinde ne tür bir muamele ile karşı karşıya kalacaklarına dair veriler, yukarıdaki grafikteki verilerden mutlaka farklı olacaktır.

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlarla ilgili herhangi bir sağlık sorunuz oldu mu?

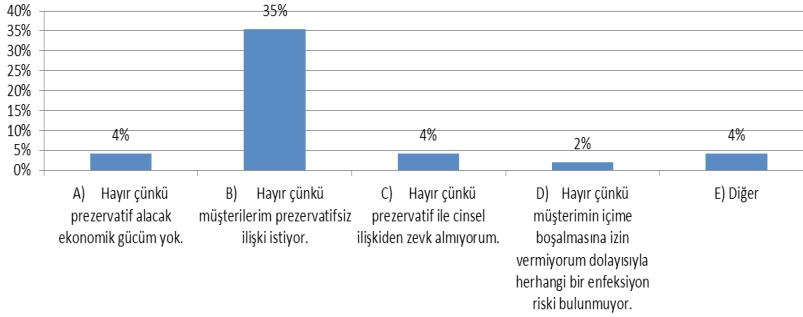

Katılımcıların % 25'i cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyona sahip olduğunu belirtirken, % 75'lik bir grup ise cinsel sağlıkları ile ilgili bir sorun olmadığını belirtmiştir. Bu soruya “*evet*” diyen katılımcılarımızın 4'ü kendilerine bel soğukluğu teşhisi konduğunu belirtmiştir. Diğer bazı katılımcılarımız ise, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar dışında hemoroid veya verem gibi sağlık sıkıntılarından bahsetmiştir. Grafikte yer alan veriler, önceki grafikler incelendiğinde gerçek tabloyu yansıtmıyor olabilir. Zira, katılımcılarımızın yarısından fazlası cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve dolayısıyla cinsel sağlık konusunda az veya hiç bilgiye sahip değildir. Aynı şekilde, test yaptırmak amacıyla sağlık kuruluşlarına hiç gitmediğini belirten yine % 50'nin üzerinde bir katılımcı grubu bulunmaktadır. Dolayısıyla, herhangi bir sağlık sorununun bulunup bulunmadığı sorulan anket katılımcılarının önemli bir bölümünün eğer var ise sağlık sorunlarından haberleri olmayabilir.

Müşterileriniz ile cinsel ilişki esnasında prezervatif (kondom) kullanıyor musunuz?

Cevabınız HAYIR ise, neden nedir?

Tanıdığım diğer erkek seks işçileri arasında müşterisiyle prezervatifsiz ilişkiye giren kişilerin olduğunu biliyorum.

Müşterilerimle kalırken prezervatifsiz kalmıyorum ama sevgilim/partnerimle prezervatifsiz ilişki kuruyorum.

Katılımcıların % 63'ü müşterileriyle cinsel ilişki esnasında kondom kullandıklarını belirtirken, % 37 kondom kullanmadığını ifade etmiştir. Katılımcılara neden kondom kullanmadıkları sorulduğunda, katılımcıların % 35'i müşterilerinin kendileriyle kondomsuz ilişki kurmak istediğini, % 4'ü kondom alacak ekonomik gücünün olmadığını, % 4'ü kondom ile ilişkiden zevk almadıklarını, % 2'si müşterilerinin içine boşalmasına izin vermediğini ve dolayısıyla herhangi bir enfeksiyon riskinin bulunmadığını belirtmiştir. “Diğer” seçeneğini işaretleyen bir biseksüel erkek seks işçisi şunu belirtmiştir: “Görüntüsünden hoşlanmadığım ve şüphelendiğim kişilerle kondom kullanarak ilişkiye giriyorum.”

Aynı şekilde, katılımcılara tanıdıkları erkek seks işçilerinin kondom kullanıp kullanmadıkları ile ilgili bir soru yönelttiğimizde, katılımcıların % 98'i tanıdıkları erkek seks işçileri arasında müşterileriyle kondomsuz ilişkiye giren kişilerin olduğunu bildiklerini ifade etmişlerdir.

Bütün bu veriler, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin riskli cinsel davranışlarda bulunduğunu göstermektedir. Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçisi katılımcıların büyük çoğunluğu genel cinsel sağlık bilgisi ko-

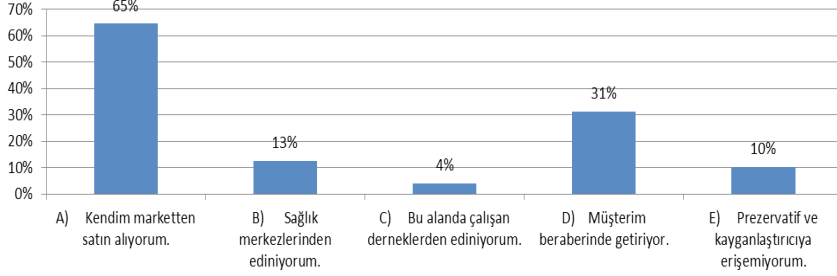
nusunda az veya hiç bilgiye sahip değilken, çok azı sürekli şekilde cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlarla ilgili testlerini yaptırmaktadır.

Katılımcıların önemli bir kısmı enfeksiyonların ne şekilde bulaştığına dair de gerekli bilgilere sahip değildir. Müşterilerinin görüntüsünden herhangi bir hastalığa sahip olup olmadığını anlayabileceğini düşünen katılımcılar olduğu gibi, müşterinin cinsel birleşme esnasında kendi içine boşalmasını engellediği için cinsel yolla bulaşan herhangi bir enfeksiyon riskiyle karşılaşmayacağını düşünen katılımcılar da ne yazık ki bulunmaktadır.

Katılımcıların riskli cinsel davranışlarda bulunmasının bir diğer sebebi, müşterilerin kendileriyle kondomsuz kalmak istemesidir. Gelir elde etmek isteyen veya ciddi ekonomik zorluk yaşayan bazı katılımcılar, sağlık riskiyle karşılaşma ihtimallerinin olduğunu bilmelerine rağmen ihtiyacını duydukları para için kondomsuz ilişkiye girmektedir.

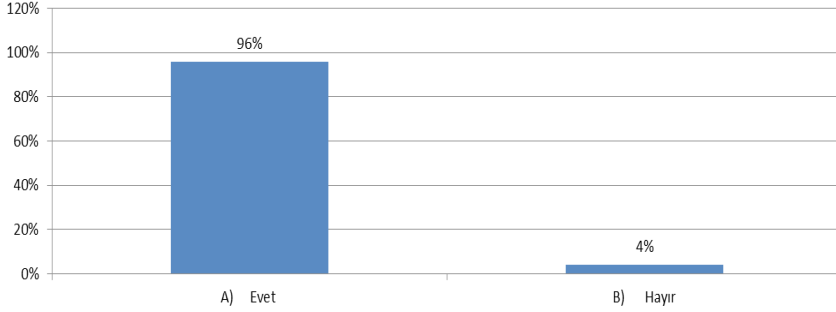
Katılımcıların % 37'si müşterileriyle kondom kullanarak ancak sevgili/partnerleriyle kondomsuz birlikte olduğunu belirtirken, katılımcıların % 69'u hem müşterileriyle hem de sevgili/partnerleriyle kondom kullanarak ilişkiye girdiklerini belirtmiştir. Tüm katılımcıların neredeyse 2/5'i müşterileriyle kondom kullanarak, sevgili/partnerleriyle ise kondomsuz ilişkiye girmenin riskli bir cinsel davranış olmadığını düşünmektedir. Bu ve benzeri sebepler, enfeksiyon bulaş riskini arttırmaktadır.

Prezervatif (kondom) ve kayganlaştırıcı ihtiyacınızı nasıl karşılıyorsunuz?

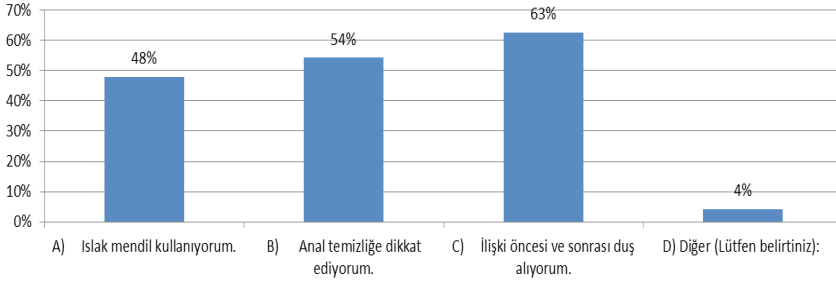

Katılımcıların yarısından fazlası (% 65), kondom ihtiyaçlarını marketten satın alarak karşıladıklarını belirtmiştir. %31'i ilişki için kondomu müşterilerinin beraberlerinde getirdiğini ifade ederken, % 13'ü kondomu sağlık ocağı veya hastaneler gibi kurumlardan edindiğini, % 4'ü cinsel sağlık alanına hizmet sunan derneklerden aldığını belirtmiştir. % 10'luk bir grup ise kondom ve kayganlaştırıcıya erişemediğini ifade etmiştir. Ekonomik birçok sıkıntıyla mücadele eden bir gruptan bahsediyoruz. Bu gruba dahil erkek seks işçilerinin önemli bir kısmı cebinden para harcayarak kondom veya kayganlaştırıcı satın almak istememektedir. Aynı şekilde, bu alanda çalışan kurumların veya Sağlık Bakanlığı'nın kendilerine kondom dağıtması gerektiğini ifade etmektedirler. Katılımcıların bir bölümü ise, sağlık merkezlerinden kondom veya kayganlaştırıcı talebinde bulunmadıklarını zira utandıklarını veya çekindiklerini ifade etmiştir. Cinsel sağlık alanında çalışan derneklerden kondom veya kayganlaştırıcıya erişen katılımcı oranının az olmasında, bu derneklerin de korunma araçlarına erişimlerinin son derece sınırlı olması rol oynamaktadır. Kondom satın alamayan veya Sağlık Bakanlığı gibi yetkili kurumlardan kondom ve kayganlaştırıcı edinemeyen derneklere başvuran seks işçileri de, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara karşı korunmasız kalmaktadır.

Cinsel ilişki sırasında hijyene dikkat ediyormusunuz?

Cevabınız EVET ise aşağıdaki hangi önlemleri alıyorsunuz? Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.

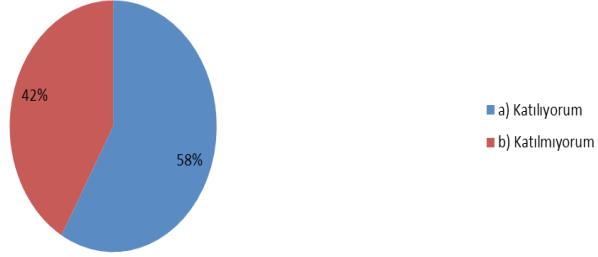
Anket katılımcılarının % 96'sı müşterileriyle cinsel ilişki öncesi ve sonrasında hijyene dikkat ettiklerini belirtirken, % 4'ü hijyene dikkat etmediğini belirtmiştir. Katılımcıların % 63'ü cinsel ilişki öncesi ve sonrasında duş aldığını belirtirken, % 54'ü anal temizliğe dikkat ettiğini, % 48'i ıslak mendil kullandıklarını ifade etmiştir. "Diğer" seçeneğini işaretleyen % 4'lük bir kesim ise, sayılan önlemlerin yanında bir de partnerin temiz olmasına ve ortam temizliği yapılmasına dikkat ettiğini belirtmiştir.

Cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyona sahip olsam, nereye başvuracağımı veya ne tür ilaçlar kullanacağımı bilmiyorum

Tüm katılımcıların % 67'si cinsel yolla bulaşan bir enfeksiyon ile karşılaşmaları durumunda, nereye başvuracağını veya ne tür ilaçlar kullanacağını bilmediğini belirtmiştir. Katılımcıların sadece % 33'ü bu konuda bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Bu veriler, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin herhangi bir sağlık sorunu ile karşılaştıklarında hangi adımları atmaları gerektiği konusunda bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Bu gruptaki seks işçilerinin çoğunluğu, korunma, önleme, tanı ve tedavi hizmetleri hakkında bilgi sahibi olmadıkları gibi, herhangi bir sağlık sorunuyla karşılaşmaları halinde hangi ilaçları kullanmaları gerektiği veya bu ilaçlara nasıl erişeceklerine dair bilgi sahibi de değildir.

Herhangi bir sağlık güvencem (SSK, BAĞ-KUR, vs.) var.

Anket katılımcılarının yarısından fazlası (% 58) sağlık güvencesine sahip olduğunu belirtmiştir. % 42’lik bir kesim ise, herhangi bir sağlık güvencesi kapsamında olmadığını ifade etmiştir. nceki bölümlerde de ifade edildiği gibi, katılımcıların önemli bir kısmının seks işçiliği dışında başka işlerinin de olması dolayısıyla yarısından fazlasının sağlık güvencesi kapsamında olduğunu ifade edebiliriz. Ancak, belirtmek gerekir ki, herhangi başka bir işe sahip olmayan ve “kayıtsız” alanda seks işçiliği yapmak zorunda kalan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin (anket kapsamındaki % 42) sağlık güvencelerinin olmaması dolayısıyla karşılaştıkları birçok sorun mevcuttur.

TALEPLER

Bu bölümde, anket katılımcılarına çeşitli önermelerle ilgili ne düşündükleri sorulmuştur. Sunulan önermelere “*katılıyorum*” veya “*katılmıyorum*” şeklinde cevap veren katılımcıların, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumu ile ilgili taleplerine dair bir fikre varmayı amaçladık. Aşağıda, katılımcılara sunduğumuz önermeler ve bu önermelere verdikleri cevaplar bulunmaktadır:

A – “*Seks işçiliği bir meslek olarak tanınmalıdır. Seks işçilerinin insan haklarını koruyacak şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.*” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

B – “*Eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçileri için de genelev gibi şiddete karşı korunaklı ve güvenli çalışma alanları oluşturulmalıdır.*” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

C – “*Eşcinsellerin ve biseksüellerin ayrımcılığa karşı korunmalarını sağlayacak bir ayrımcılık karşıtı kanun hazırlanmalıdır.*” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

D – “*Eşcinsellerin ve biseksüellerin nefret suçlarına karşı korunmalarını sağlayacak bir nefret suçları karşıtı kanun hazırlanmalıdır.*” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

E – “*Seks işçiliği yapan eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerine yönelik polis şiddetine son verilmelidir. Suç işleyen polisler hakkında soruşturma başlatılmalıdır.*” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

F – “Erkek seks işçilerinin sorunları ve ihtiyaçları ile ilgili polis, savcı, hakim gibi yetkililerin bilgilendirilmesini sağlayacak eğitim programları Hükümet tarafından oluşturulmalıdır.” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

G – “Şiddet gören erkek seks işçileri devlet tarafından koruma altına alınmalı, suçlular hakkında etkin soruşturma yürütülmelidir.” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

H – “Erkek seks işçilerinin hastaneler, sağlık ocakları veya özel kliniklerde maruz kaldıkları ayrımcı uygulamalara karşı doktorlar, hemşireler, sağlık memurlarına yönelik Sağlık Bakanlığı tarafından eğitim programları düzenlenmelidir.” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

I – “Sağlık Bakanlığı tarafından seks işçilerine ücretsiz kondom ve kayganlaştırıcı dağıtılmalıdır.” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

İ – “Evsiz, hasta, yoksul, yaşlı, HIV ile yaşayan, engelli ve benzeri birçok erkek seks işçisi grubuna yönelik merkezi veya yerel yönetimler tarafından destek programları oluşturulmalıdır.” Katılımcıların % 98’i bu önermeye katılıyorum derken, % 2’si katılmadığını ifade etmiştir.

J – “İhtiyaç sahibi erkek seks işçileri için sığınma evi veya misafirhane tarzı hizmet alanları oluşturulmalıdır.” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.

K – “LGBT (lezbiyen, gey, biseksüel, trans) dernekleri seks işçiliği yapan

eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin sorunlarına da değinmelidir. Bu dernekler çalışmalarında daha kapsayıcı olmalıdır.” Katılımcıların % 98’i bu önermeye katıldığını ifade ederken, % 2’si katılmadığını beyan etmiştir.

L – *“Seks işçilerine yönelik medyanın olumsuz tavrı değışmeli, haberler seks işçilerinin söyledikleri üzerinden hazırlanmalıdır.” Katılımcıların tamamı bu önermeye katıldığını ifade etmiştir.*

SON SÖZ YERİNE:

“Biz de Varız!”

Bu çalışma vesilesiyle birçok eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçisine ulaşma şansını yakaladık. Beraberce oturduk, birbirimizi tanıdık, hikayelerimizi dinledik, tanıklıklarımıza kah üzüldük kah güldük. Aslında ne kadar çok olduğumuzun, birbirine benzer hikayelere sahip olduğumuzun ve ne kadar az görünür olduğumuzun farkına vardık.

Anket çalışmasının bulgularıyla eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin genel insan hakları durumu hakkında fikir sahibi olurken, bu çalışmanın bir başlangıç ve ön çalışma olduğunu sürekli hatırladık ve önümüzdeki dönem içerisinde daha geniş kapsamlı çalışmalar yapmak için heveslendik.

Anket çalışması ve yüz yüze görüşmeler veya farklı araçları kullanarak yaptığımız görüşmeler bize, yoksulluk, şiddet, ayrımcılık, damgalanma, ötekileştirilme, dışlanma, görmezden gelinme, reddedilme, küçümsenme, hor görülme gibi birçok kavramın eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin de hayatlarının bir parçası olduğunu gösterdi. Seks işçiliği alanında farklı cinsel kimliklere sahip erkek seks işçilerinin de olduğunu, erkek seks işçilerinin kendilerine özgü sorunlar yaşadığını ve bu sorunlara karşı kendilerine danışıldığında, kendileriyle konuşulduğunda taleplerini yüksek sesle dile getirdiğini fark ettik. Sadece trans veya trans olmayan kadın seks işçilerinden müteşekkilmış gibi algılanan ve bu şekilde algılanması için dayatılan seks işçiliği alanının yeni yüzünü gördük. Erkek seks işçilerinin cinsel kimlik ve mesleki statü gibi faktörlerin arasında hayatlarına ne şekilde devam ettiklerine tanık olduk.

Bu çalışmanın amacı, ezberlerimizi yok etmek, klişelerden kurtulmak, erkeklerin de cinsel hizmet sunduğunu görmek-bilmek, eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerini dinlemek ve anlamaya çalışmaktır. Umuyoruz ki, bu ön çalışmayla eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin sorunlarının görünürlük kazanmasına ve taleplerinin dikkat çekmesine vesile olabilmışizdir. “Biz de Varız!” diyen bu toplumsal grubun söylediklerine gözlerimizi kapatmamak, seslerini duymak, küçümsenen varlıkları veya emeklerini onore etmek için herkesin çaba harcaması gerekiyor. Gelin, bundan sonraki çalışmalarımızda eşcinsel ve biseksüel erkek seks işçilerinin görünürlüklerine birlikte görünürlük katalım.